

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél elegendő.
 Nyitlér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Restauráció előtt.

Már csak néhány nap választ el bennünket attól a történelmi jelentőségű ponttól, amely mint az utolsó restauráció terminusa, képezi általános hiedelem tárgyát. Ezzel parallel tízesen folynak a parlamentben a közigazgatás államosítására vonatkozó tárgyalások és a mértékadó helyekről elhangzott beszédek csakugyan úgy vannak tartva, hogy a jövő hat év multán alighanem a kinevezések lesznek a beszélgetés napirendjén épen úgy, mint most a választások. Hozzá még majdnem biztosra vehető, hogy akik a mostani tisztújítás alkalmával meg lesznek választva, azokat az állami adminisztráció valószínűleg át fogja venni örökébe; mert hiszen ezek az urak másokkal szemben nemesek a prakszist, hanem azt is felhozhatják önmaguk mellett, hogy ők kegyeleltre joggal számító maradványai egy letűnt rendszernek, mely a népakarat kifolyásának tarthatta önmagát.

Es dacára a küszöbön álló választás ezen kétszeres fontosságának, a mi vármegyénkben irmagul sem lehet hallani se választói értekezletéről, se új jelöltekről. Mintha semmi sem volna készülődés, szinte érzéketlenek úgy a választók, mint a választandók. Mind a két tényezőnek viselkedése hasonlít a tulságos jó mohamedánéhoz, aki nem fordít a saját sorsán semmit, meg lévén győződve, hogy végre is az történik, amit a Gondviselés akar.

Ilyen közfelfogás, vagyis jobban mondva ilyen apathia mellett fel sem tételezhető, hogy a megejtendő választások valami nagy hullámokat fognak verni. Általában hasonlítani fognak azok a csendes váltó-prolongációhoz, melynél az ideig-óráig tartó drukk helyettesíti a kamatfizetést. A fontosabb állásokban híre se hallani változásnak; legfeljebb néhány eltörődött erejű vagy nagyon hajlott koru, nyugdíjra érett tisztviselő fogja helyét, ruganyosabb és munkagyőzőbb fiatalnak átengedni.

A választó közönség hallgatásával helyben-hagyni látszik a létező állapotokat és csak önmagát vádolná köteleességmulasztásról, ha valamikor a közigazgatás állapota ellen zokszóra fakadna. Mert nesztelen hallgatásából senki nem vehet ki más, mint azt, hogy nincsen lényeges kifogása a jelenleg adminisztráló személyek ellen; mert ha volna, itt a legfőbb ideje, hogy azt érvényesítse és jobb erőt ajánljon a kifogásolt helyébe. Hiszen föl se tehető, hogy akár fölül, akár alul pártfogoljanak valakit, akire tényekkel kibizonyul, hogy akár jellem, akár szakértelem dolgában nem áll hivatásának magaslatán.

Nagyt kellene csalódnunk, ha a fenálló némaság — mint a tengeri szélcsend a nagy vihart — küzdelmes tisztújítást előzne meg. Hiszen se a jelöltek, se a jelölők nem kezdeményeznek mozgalmat; hát ki kezdeményezze?

Pedig igazán kár, hogy legalább az előbbi évekéhez hasonló élénkség nem uralkodik. Ha már lejárt a választási rendszer, legalább az utolsó aktusa ne árulja el, hogy csakugyan erőt vett rajta, mint afféle öreg szervezet, a végelgyengülés.

Mi azt hisszük, hogy eirkuluszba kerülünk a kérdéssel. Akiktől a nagy közönség a kezdeményezést várja, azok azt mondják: A köznyugalom a lehető legnagyobb érv a mostani viszonyok állandósági értéke mellett; tehát mi — különben se kezdeményezésre, hanem a kezdeményezések megbíráására hivatott tényezők — csak magunk ellen vétenénk, ha bolygatnók a stabilitási viszonyokat. Ezzel szemben a nagy közönség hallgatásával azt feleli nekik: Hisz nálunk ugyanis az történik, amit ti akartok; mit játszunk tehát katonásdit, mikor előre tudjuk, hogy így is, úgy is megtörténik, aminek történnie kell?

Tessék már most eldönteni, hogy melyik félnek van teljes igaza?

A zombori zeneiskola.

Sokszor jelentéktelennek látszó okok jelentékeny eredmények előidézői. A zombori laktanya bokrétaünnepélye emlékezetes nap fog maradni Zombor város kulturális törekvéseinek naplójában: ezen ünnepély alkalmával e sorok írója felköszönté városunk egyik érdemes és köztiszteltetű polgárát, Falcione Lőrinc urat, ki válaszában közlekedéstől kísérve bejelentette 1000 ftos alapítványát a Zomborban létesítendő zeneakadémiára. Azóta Fejér Gyula apát ur is e célra 200 ftos alapítványt tett, s a város is az Ambrozovics János-féle hagyatékából szabad rendelkezésére bocsátott 116 ft 50 kr alapítványt is ezen célra szentelte, úgy, hogy a mai napig a Zomborban létesítendő zeneakadémia 1316 ft 50 kr alappal rendelkezik.

A szép eszmét a város közönsége is lelkesen felkarolta; a zeneakadémia alapítókéjének gyarapítására a városház termeiben f. hó 19-én közvacsora fog rendeztetni, a mely kétségkívül tette-össze fogja az alapítókét gyarapítani. Jelen soraim célja azon aggyály elosztása, mintha évek hosszú sora kívántatnék ahhoz, hogy e kulturális intézmény életbeléptethető legyen, mert az, meggyőződésem szerint rövid idő alatt létesíthető szerény alapon, mint zeneiskola, és közlekedés támogatása mellett lassankint zeneakadémiává fejleszthető. Javaslatom a következő:

Alakíttassék egy zeneakadémiát pártoló egy-let alapító tagokkal (50 ft), pártoló tagokkal (2 ft); az alapító tagok alapítványai az alapítókéhez csatoltassanak, a pártoló tagok évdijai egy zenetanító díjazására fordítassanak. Remélhetőleg legalább is 100 oly lelkes férfi fog Zomborban akadni, ki ily nemes célra évenként 2 forintot lesz kész áldozni. Ezen uton a zenetanító díjazására évenként már 200 forint áll rendelkezésre, a többi befoly részben a zeneiskola tanulóinak évi 3 ft beirattási díjából és havi 1 forint tandíjából, úgy, hogy a tanító díjazására évenként legalább 300 forintnyi összeg áll rendelkezésre; ha ehhez a város által adandó épületben még a szabad lakás élvezetének kedvezménye is járul, úgy biztosra vehető, hogy a helybeli műértő urak közül akad is vállalkozó, sőt volna is már a gymnasium énektanítójának személyében, ki négy hangszert igen jól kezel és egyelőre a zeneiskola vezetésével megbízható volna, sőt később is, ha zeneakadémiává fejlődik iskolánk, az intézetnek igen hasznavehető tagja lehetne. Az intézet igazgatására és szellemi vezetésére felkérhető volna Bergmann Ágost tanár ur, aki nemcsak gyakorlatilag kitünően érti a zenét, hanem mint jeles zeneműveiben beigazolta, annak elméletét is kitünően érti és aki kétségkívül e tisztségre, ismert nemesszívűsége folytán, díjtalanul fog vállalkozni. Így megvolna már a zeneiskola igazgatója, vezetőtanítója, biztosítva volna ennek évi díjazása. A mi a zeneiskola helyiségét illeti, ilyenül kínálkozik a városnak a bajai utcában levő bérháza, mely most tisztí lakásul használtatik: meg vagyok győződve, hogy azt a város törvényhatósága a mondott célra készségesen fogja átengedni.

Ezen tervzetemet a zeneiskolai bizottság szives figyelmébe ajánlom, a részleteket ugyanott, mint annak tagja, szóval bővebben ki fogom fejteni; magától értetlik, hogy e tervet csak egy kép körrajzait mutatja, mely a kivitelben sokban módosulhat: céloom, csak annak beigazolása, hogy a zeneiskola létesítésének kérdése nem tekinthető olyanoknak, melynek valóulása a távol lenge ködében lebegne, hanem a közlekedés azt pár hónap alatt is létesítheti.

Ha a zeneiskola egyszer már megvan, akkor az magamagáért beszél. A hangszerek, felszerelés egy rendezendő műkedvelői koncert által teremthetők elő. Az alapítóke gyarapodásáról nem kell aggodni; a zeneiskolai bizottság leleményességéről, buzgalmaról kezeskedik a közvacsora eszméje, fog az a jövőben is találni okot-módot, mellyel feladatát megoldja.

Mily öröm lesz az, ha a zeneiskola szép eszméje a közel jövőben megtestesül! Sohasem léte-sült sehol semmi szép, semmi jó, előrement ál-do-zatok és fáradozások nélkül. Ki valamit jól kez-dett, már a munka felét elvégezte. A bécsi világ-hírű konzervatórium sem állami szervezés, állami intézet; egy privát társulat, a philharmonikai egy-let, állította azt fel és tartja fenn. Ilyen társulatot alakítsunk mi is. A jövő nemzedék nemesült lel-kületében, finomult izlésében bőven kárpótolva lesznek mindazok, akik e szép eszmének meg-valósításában fáradoztak s érte anyagi áldozatokat is hoztak! Jól mondja a koszosur német költő: Wo du Lieder hörst, dort lass dich nieder; böse Leute haben keine Lieder!

Zombor, 1889. december 9-én.

Dr. Margalits Ede.

28571. sz. Bács-Bodrogh vármegye alispánjától.
1889.

A f. évi november 25-én megtartott rendki-vüli megyei törvényhatósági közgyűlés, a megejtendő általános tisztújítás határnapját f. évi december hó 20-ik napjára tüzvén ki, a megyei törvényhatósági bizottsági tag urakat a jelzett napon reggeli 9 órakor a megyei székház nagytermében kezdetét veendő és a szük-séghez képest a következő napokon folytatandó tisztújító közgyűlésre ezennel tisztelettel meghívom.

A tisztújítás alkalmával a közgyűlési terembe csakis megyebizottsági tagok és szavazattal bíró tisztviselők fogván bocsáttatni, az ezen minőségüknek igazolására szolgáló és a belépésnél felmu-tatandó igazoló-jegyek mellett.

A közgyűlés tárgyai:

1. A kijelölt választmány 3 tagjának megválasztása.
2. A tisztújítás megejtése.
3. Az állandó választmány,
4. A központi választmány,
5. Az igazoló választmány,
6. A bíráló bizottság,
7. A gazdasági választmány,
8. A közegészségügyi bizottság tagjainak megválasztása és
9. A közigazgatási bizottságból kilépő tagok helyeinek betöltése.

Kelt Zomborban, 1889. évi december 7-én.

Schmausz Endre,
alispán.

Hirek.

A szabadkai ügyvédi kamara újbóli megválasztása a hó 29-én ejtetik meg. A kamarának Szabadkán nem lakó tagjai figyelmeztetnek, hogy az 1874. évi XXXIV. t. c. 23. §-a értelmében szavazó-jegyeiket saját pecsétükkel ellátva és kívülről neveiket ráírva be-küldhetik.

Pályázat albirói állásra. A hodsági kir. járásbírósnál két heti határidővel albirói állásra pályázat van hirdetve.

Káplánok áthelyezése. Cziráky Zsigmond Mélykútról Jankovára, Greinich Ferenc Miskéről Mélykútra kápláni minőségben áthelyezettek.

Közvacsora a városházán. A Zombor szab. kir. városában létesítendő zeneiskolának a város törvényhatósága által kezelt alapja javára 1889. évi december hó 19-én (csütörtökön) a városháza nagytermében és a mellékhelyiségekben, táncsal egybekötött közvacsora rendeztetik, melyhez Zombor szab. kir. város és Bács-Bodrogh vármegye áldozatkész közönsége tisztelettel meghívatik. — Midőn örömmel tudatjuk, hogy Zombor városának nagyszámu nemesszivű hölgyei a közvacsoránál az ételek, italok és szivarok felszolgálására vállalkoztak, a közművelődési célt melegen ajánljuk e város és megye közönségének annyiszor tapasztalt nagylelkűségébe. — Félreértések kikerülése végett isztelellet tudatjuk, hogy meghívások sem személyesen, sem írásban nem eszközöltetnek és reméljük, hogy mindenki lesz kegyes, habár esékélyességgel is, a cél érdekében áldozni. — Belépődíj: Családjegy: 2 ft; személyjegy: 1 ft; karzatjegy: személynként 2 ft. A bizottság által kért természetbeni adakozás a jegyváltást pótolja. Jegyek csak a közvacsora napján este a pénztárnál válthatók. Felülfizetések közönséggel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatni fognak. Kezdeté esti 8 órakor. — Feljárás a városháza Szent-Háromság-téri oldalán. Tisztelettel a végrehajtó bizottság.

Installáció. Vidákovits Pál, a nemes-militári plebánus, jövő vasárnap, e hó 15-én, tartja installációját.

Áthelyezés. Strasser Miksa, a tiszpartai vasúti építési iroda 6-becsei főnöke, egy nagyobb vasútépítés terveinek mérnöki kidolgozása végett, Zirere helyeztetett át.

Választás Kunbaján. A f. hó 4-én megejtett megyei bizottsági tagválasztás alkalmával Bakay Dezső kunbajai uradalmi tisztartó 76 szóval m. b. taggá választott. Brand Antal 60 szavazata ellenében. Régen volt ily heves küzdelem.

Újvidékről írják: Mult hónapban az itteni gőzmalom részvénytársaságnál történt sikkasztásra nézve több budapesti, bécsi, sőt vidéki hírlap — és így többek közt a „Bácska” is — azt a tendenciózus hírt közölték, hogy Krötzer István, ezen gőzmalom igazgatója, is kompromittálva van ezen ügyben. Miután ezen állítás a valóságnak nem felel meg, azért — illetékes helyről vett információ alapján — jelenthetjük, hogy Krötzer István igazgató ezen sikkasztási ügyben teljesen ártatlan. Az alaptalan megvádolások következtében a gőzmalom igazgató tanácsa teljes ílésben Krötzer igazgatónak bizalmát szavazott. Kain pénztáros akkor sikkasztott, midőn az igazgató távol volt, különben az elment összeg a kaució és Kain rokonai által megtérített s így a gőzmalom részvénytársaságnak nincsen semmi kára.

Merénylet egy néptanító ellen. Petrovits János turali szerb néptanító december 1-én, midőn a reggeli istentiszteletre ment, 5 és 6 óra között lakásának kapuja előtt egy ismeretlen gazember egy fejbe vágta egy bunkósbottal, hogy egészen elborította a vér. A tanító sebe életveszélyes. A merénylő elmenekült.

Sport. Az „Achilles Sport-Egylet” több vidéki koresolyzó-egylettel 1890. évi január hó 5-én és 6-án, továbbá 12-én tartja meg jégvitorlás, hótalp- és koresoly-versenyét Pálics jégütőjén. A verseny legérdekesebb része mindenesetre a 10 a. mf. (16,900 méter) koresoly-verseny lesz. A bajnoki vándorserleg (200 frt értékben) másodikban lesz kitzve. Nevezési zárnap 1890. évi január hó 1. est 8 óra.

Műkedvelő-fotografiai kiállítás. A magyarországi Kárpát-egylet budapesti osztálya 1890. évi április hó 20-tól május hó végéig műkedvelő fotografiai kiállítást rendez. Kiállítási helyiségül a képművészeti társulat (Mücsarnok, Andrássy-ut 69. sz.) első emeleti termét sikerült megnyernie. A kiállítás — már az eddigi jelentésekkel foglaltatva is — igen érdekesnek és tanulságosnak ígérkezik. A különféle amateur-fényképek kívül (jészsámítva a táj-, arc- és csoport-képeket, valamint a momentképeket is stb.) lesz egy külön tudományos osztály és egy külön osztály a szakfotográfok tájképei részére, végül szintén egy külön osztályban lesznek kiállítva a különféle készülékek, eszközök és szerkek.

Beküldetett. A helybeli kir. fogházépítlet rozszant tornyá szép eszmalat újja alakítottat ugyan, de azért még is van rajta kifogásolani való, mert az óra és a fertál járványai nem úgy érvényesítik az ő mutatóvonalakat, hogy azok, az óra ítemények hangzásában, egyezmenyek lehetnének; hiszük azonban, hogy a fogház felügyelő ur ismert leleményessége fog találni utat-módot arra, hogy egy kritikán felül álló óraművész kifogástalan ügyességű újjának közreműködését, megelégedésteljes eredményt képesítse.

Jótekonyság. A szabadkai izr. „Szent Egyet” a napokban 16 iskolás gyermeket látott el teli ruhanevel. Ez alkalomból Kutna rabbi igen szép beszédben méltatta a nők nemesszívűségét.

A hírhedt Tyószits Lázár ügyében f. hó 7-én a delutáni órákban hirdettetett meg a vád alá helyezési határozat. Tyószits Lázár, Milty Pál, Gyakovic Nikola, Kotor Milos, Maics Cveta, Areszko Koszta és Lázár több rendbeli rablójelenség, rablás, lopás stb. büntények miatt, további fogva tartásuk mellett, vád alá helyezettek, míg Theodorovics Ila, Zsuljevics Ignác, Popovics Trifun, Terzin Nikola, Georgievics Andria és Bugarszki Lázár vizsgálati fogságban levők, nyomban szabadlábra helyezettek. A monstre bünténybeni vég-tárgyalás, ha a vád alá helyezettek nem felelnek, januárius hónap vége felé veszi kezdetét.

Rendkívüli közgyűlés. A zombori önkéntes tüzoltó-egylet f. évi december hó 15-én reggeli 9 órakor a városláza nagyteremben rendkívüli közgyűlést tart. Tárnya: az alapszabályok némely pontjának megváltoztatása.

Vád alul fölmentett ügyvéd. Dr. Dominusz Simon szabadkai ügyvéd ama vád alatt állott, hogy egy verényen meghamisította a keltett s ezért vád alá helyeztetett. A szabadkai kir. törvényszék a vádlottat fölmentette, azonban a kir. ítéltő tábla cselekményét közölkirát hamisításnak minősítette és hat havi börtönrre ítélte. A kir. kuria a napokban dr. Dominusz Simont a vád s összes következményeinek terhe alul fölmentette.

Jótekonyság. Nemes gondolkodásának adta szép tanuclét a „Bánát” külváros néhány érdemes polgára, kik hosszabb idő óta, Gedeon János és Karkisch Alajos buzgó kezdeményezése folytán, a fővárosi magyar asztaltársaság példáját követve, szegény gyermekek felruházását tűzték ki feladatuk. E részbeni törekvéstüket fényes siker koronázta, a mennyiben ezuttal 5 flu és 5 leány gyermek felruházása tényleg eszközöltetni fog. Vasárnap delután a „Benda”-féle helyiségben szép számmal egybegyűlvén, elhatározták, miszerint ezután erősebb alapra fektetik működésük terét és „Bánát” külvárosi szegény gyermekekét gyámolító egyesület” címén, alapszabályokkal ellátott egyletté alakulnak. Nyomban megalkottatott a tisztviselői kar. Elhőkke egyhangulag: Barjaktár Miklós, pénztárnokká: Karkisch Alajos és jegyzővé: Gedeon János urak választottak meg; ezután megvizsgáltott a pénztár, mely teljes rendben találtatván, Gedeon János és Karkisch uraknak a felmentvény megadatott s egyben jegyzőkönyvileg köszönet nyilvánítottott eddigi önfeláldozó tevékeny működésükért. Egyik legszébb vonása az egyletnek az: hogy vallás és nemzetiségi különbséget nem ismer, és hogy iparos tagjai önként felajánlották új nélküli munkásságukat. Kivánatos volna, hogy e követésre méltó nemes példa, a többi városrészek polgáraiban is felkeltse a humanitás érzelmét.

Alapszabálymegerősítés. A m. kir. belügy-miniszter az adai jótekonycéllú szerb nőegyletet alapszabályait jóváhagyta.

Bál. A szabadkai izr. nőegylet alaptökéje javára jövő évi február hó 1-én carton-bált rendez.

Karácsonyfa ünnepély. Az adakozások folytatása: Falcione Gusztáv 5 frt, Csonoplyai vadásztársaság 3 frt 56 kr, dr. Molnár István Lajosné 2 frt, Korics Eszter 2 frt, Lang Magdolna 2 frt, Dalmay Pálné 2 frt, Traub Jozsefné 1 frt, Rombay Verner Rózsa 1 frt, összesen 85 frt 16 kr. (Folytatása következik.) Fogadják a nemeslelkű adakozók a felruházandó iskolás szegény gyermekek nevében a jótékony magyar nőegylet legbálsabb köszönetét. Zombor, 1889. dec. 8-án. Esztergany Borbála, nőegyleti elnök.

Állategészségügy. Bács-Bodroghvármegye alispánja részéről, az állategészségügy rendezéséről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a volt földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr által 1888. évi október hó 15-én 40000. sz. a. kibocsátott rendelet 83. §-a értelmében ezenel közlőhírré tétetik miszerint I. a zentai rakodóhoz szakértőtől Székfi Ferenc zentai lakos rendeltetett ki. Az egyszeri kiszállás után napidij címén egy forint, míg fuvardíj címén pedig egy forint állapították meg. II. az adai rakodóhoz szakértőtől Pitz Albert adai lakos rendeltetett ki. Az egyszeri kiszállás után napidij címén egy forint, míg fuvardíj címén pedig egy forint állapították meg. III. a moholyi rakodóhoz szakértőtől Sebestény Sándor moholyi lakos rendeltetett ki. Az egyszeri kiszállás után napidij címén egy forint, míg fuvardíj címén pedig egy forint állapították meg. IV. a bács-petrovosszelli rakodóhoz szakértőtől Fenes Márton 6-becsei lakos rendeltetett ki. Az egyszeri kiszállás után napidij címén két forint, míg fuvardíj címén pedig egy forint állapították meg. V. az 6-kanizsai rakodóhoz szakértőtől Pitz Albert adai lakos rendeltetett ki. Az egyszeri kiszállás után napidij címén két forint, míg fuvardíj címén pedig egy forint állapították meg. VI. az 6-becsei rakodóhoz szakértőtől Fenes Márton 6-becsei lakos rendeltetett ki. Az egyszeri kiszállás után napidij címén egy forint, míg fuvardíj címén pedig egy forint állapították meg. Ezenkívül vizsgálati díj fejében a fentebb hivatkozott állategészségügyi törvény végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 79. §-a értelmében a szakértőnek fizetendő még: a) szarvasmarha vizsgálata után 1—10 darabig 1 frt, 10—30 darabig 2 forint és 30 darabon felül levő állatok darabja után még 1—1 krajcár. Midőn a szakértői vizsgálat külön miniszteri rendelettel más állatnemekre is kiterjesztett; b) lovak vizsgálata után a szarvasmarha tekintetében az a) pontban megállapított kules szerint; c) juhok, kecskék és sertések vizsgálata után 100 darabig a hány darab, annyi krajcár; a százon felül levő darabok után pedig egy-egy fél krajcár állapították meg. Kelt Zomborban, 1889. évi november hó 20-án. Schmausz Endre s. k., alispán.

Daltársulatok túlkapásai. Újabb időben ismételve panaszkod merültek fel a miatt, hogy a hatóságok elnézése mellett a daltársulati előadásokra feljogosított igazgatók egész esteket betöltő szünderabokat adhatnak elő, holott az engedély csak dal- és zeneelőadásokra, mindennemű szünderelőadások kizárása mellett szól. Minek folytán hivatkozással a 61,471/1884. sz. a. kiadott belügyminiszteri körrendeletre, felhívom a törvényhatóságot, intézkedjék az iránt, hogy a helyi hatóságok a daltársulati előadásokat figyelemmel kísérjék, az ilyen igazgatók által jogosulatlanul rendezni szokott előadásokat meggátolják s az esetben az engedély-okmányt az illetőtől beszedetvén, hozzáam végleges határozattal hozatott végteljes kísérletében a törvényhatóság útján felterjesztessék. Budapestben, 1889. évi november 7-én. Gróf Teleky, s. k.

Leforrázta magát. Szabadkai Karip Vilmos négyéves fűeska, egy forró vízzel tett bográcsot magára döntött, minek folytán olyan égési sebeket szenvedett, hogy három napi kúria szenvedés után, meghalt.

Ahol nem lesz pótdadó. Zentán a jövő évi pótköltségvetés szerint nem lesz szükség a községi pótdadóra, sőt az év végén 67 frt maradvány van előirányozva.

Ragály. A zombori kereskedelmi iskolát, ahová pedig 14—18 éves ifjak járnak, az iskolaszolga gyermekeik mutatkozott kanyaró miatt ez évre bezárták. A g. kel. és zsidó elemi iskolák, valamint a főgimnázium, minthogy még eddig csak szórányosan fordultak bennek elő ragályos köresetek, tartják a rendes tanórákat.

Szék. üzenet többeknek. A vármegyei központi és járásbeli segédbizalmnokok tagjai élethossziglávón lévén kinevezve, a tisztújítás által működési viszonyukban nem érintetnek és így előbbeni állásukra folyamodniok fölszöleges.

Táncvigalom. A zentai önkéntes tüzoltó-egylet jövő évi január hó 11-én táncvigalmat rendez.

Lelekészeknek katonágyben. Az új katonai törvény intézkedései következtében a különböző hitfelekezetek lelkészei nem voltak tisztában azzal, hogy a tényleg harnadszor állításon volt és 22-dik évüket betöltött, vagyis az új törvény értelmében jelenleg csak a második korosztályban álló védkötelesek megeskethetők e, továbbá tartozik-e a lelkész tekintettel lenni, hogy esetleg a negyedik korosztály, vagyis a 24-ik életévükben levő egyének is állítás alá vonhatók? A kultuszminiszter most fölhívta a keresztény hitfelekezetek egyházi főhatóságait és a törvényhatóságokat, hogy a lelkészeket, illetőleg az izraelita anyakönyvi hivatalokat értesítsék, hogy a tényleg harnadszor állításon volt és 22-dik életévüket betöltött védkötelesek, mint olyanok, kik ez ében még csak a második korosztályban állanak, kivétel nélkül engedély nélkül meg nem nősülhetnek, illetőleg ősze nem eskethetők, hacsak az újoncállásnál fegyverkepteleneknek vagy törlendőeknek nem nyilvánították őket. A második kérdés pedig, miután az új törvény a negyedik korosztály fölhívása iránt nem intézkedik, magától elesik.

Ó-Becse és Polonyi. Ó-Becse város az alsó-réhi töltésügyben hozott törvényszéki ítélet megfelebebezésével, eddigi ügyvédje Polonyi Géza, mellözésével dr. Radoszanovics jönevű újdétki ügyvédet bízta meg. Ó-Becsen nem helyeslik sőt határozottan el is ítélik Polonyi eljárását, ki a község beleegyezése nélkül kötötte meg Dörnerrel az egyezséget. Mert ha a Dörner — írja az Ó. és V. — a község megkárosításában ártatlan, minek őt az ítélet alapján tartani kell, nincs rá ok, hogy a kárt ő térítse meg. Ha az ő mulasztása és hibája által vált lehetségessé a község megkárosítása, akkor is csak a bíróságok ítélete alapján fogadhatja el a község a kártérítést Dörnerrel. Ártatlan vagy ártatlannak látszó embertől a község nem kívánhat kártérítést és épen ezért saját reputációjá érdekében nem helyeselteti azon egyezséget, melyet a község képviselője, Polonyi Géza

a község előleges beleegyezése nélkül Dörnerrel kötött. Mert ha a község ilyen egyezséget akart volna, megkötötte volna Polonyi Géza és annak 1000 frtos honoráriuma nélkül is s az egyezség esetében a községnek is jobb, Dörnernek is olcsóbb lett volna. De a község, mint erkölcsi testület, mely a tisztességre is ad valamit, nem akarta, hogy bűnpalástolónak tartassék, törvényes utra terelte az odíózus ügyet s nem annyira kárának megterítését kereste, mint inkább azt, hogy a nálunk divott corruptionnak, mely már oly sokszor és a legérzékenyebben károsította meg községünket, végre valahára vége legyen. A község kereste az igazságot, nem akart ártatlanokat bántani, nem akarta ártatlanokon még a gyanu szegényfoltját sem látni s a büntető bíróságokra bízta, hozzák tisztába az ügyet. S hogy ez minél jobban történhessék, dr. Polonyi Géza hírneves budapesti ügyvédet és országgyűlési képviselőt bízta meg képviselőtelével. Találhatott volna a község más és olcsóbb ügyvédet is, de épen azért, mert a csunya ügyet, melyben mindenki ártatlannak vallotta magát, a maga valóságában akarta látni, kérte föl a hírneves Polonyit képviselőjének, akiben ime nagyott csalódott.

Halálozás. Zentán Siroki József, 48-as honvéd-örörmester, e hó 2-án hosszas szenvedés után elhunyt.

Az újvidék-pétervárad hajóhidat Pétervárad város bérlette ki a tulajdonos katonai kincstártól.

Elvi fontosságú határozatot hozott e napokban a kereskedelemügyi miniszter, kimondván, hogy „az izr. hitközségek köserhusszolgáltatási joga a hitközség területén kívüli fogyasztásra szánt husneműekre nem terjed ki.” E határozatát azzal okolja meg, hogy a köserhusszolgáltatás jogát csak az izr. hitközség tagjai élvezhetik; ez alatt pedig csakis egy bizonyos hitközséghez tartozó tagok értendők.

A zentai tanárok és a görög nyelv. A zentai tanári kör f. hó 4-én tartott havi ülésben nyilatkozott az orsz. középiskolai tanáregylet központi választmányának felhívása folytán a görög ny. tanításának kérdésében. A kör Szűcs Lajos elnök előadása alapján a tárgyat minden oldalról alaposan megvitatta s azon határozatot hozta, hogy: 1) a görögöt nem tartja minden főgyimm. tanulóra nézve szükségesnek; 2) csak az legyen köteles tanulni, kinek arra felsőbb tanulmányai folytatása végett szüksége leend; 3) a franciayelv hozzásek be a főgimnáziumba a görögöt nem tanulóira kötelező, a görög tanulóira nem kötelező erővel; 4) a görög klasszikusok sikerült fordításban hetenkint egy magyar nyelvi órában olvassanak és magyaráztassanak a főgimnáziumi osztályokban.

Ó-Becse község december hó 22-én adja ki árverés útján helypénzszedési jogát.

Ösztöndíj. A nemes ifjak számára alapított rigyciai Kovács-féle ösztöndíjat a vármegye közönségének hármas jelölésére főispán ur ömeltósága gyulai Gaál István kolozsvári egyetemi első éves jogásznak ítélte oda.

Vármegyei árlejtés tartatott pnteken az alispán ur elnökele alatt. Az 6-kanizsa-martonosi utszakasz eszgoi részének áthelyezése és ugyanottva szilip-emelése 14,871 frt 28 kral volt előirányozva. Négy árverező fél közül Gfrerer Miklós kitűnő hírv vállalkozó leárlejtett 10,985 frtra; Zónay Menyhért 6-kanizsai kőműves még öt frttal lejobb szállott. Azonban a gazdasági választmány a saját felelőssége tudatában, mégis Gfrerer ajánlatát fogadta el, mert az 5 frtnyi árlejtési különbözet bőven kárpótoltnak látszik azon kellemes biztonsgági érzet által, melyet Gfrerer és emérnökei a munka tökéletessége iránt nyujtanak annál inkább, mert az nem csekély műszaki nehézségekkel lesz össze kötvé és az árlejtési eredmény 25%-nyi engedmény mellett, ugy is fényesnek mondható. A másik vállalat a petrovosszelli eszardai uttöltés karbahozatala 477 frt 25 kral előirányozva. Hozák János és Balassa Pál petrovosszelli vállalkozók az 1723 köbméterben 277 krjával előirányzott egyszégar helyett 25 kron, illetve 430 frtnyi átlágaron vállalták el.

Táncmulatság. A fiatalok pénteki zártkörű mulatságát Hanzmann vendéglője termében tartotta meg. Nem tudjuk, mi vitte a rendezőket az Elefant-teremnek elhagyására, de annyit állíthatunk, hogy ez hasonlíthatatlanul alkalmasabb, egyrésztől ruhátára, másrésztől magának a teremnek magasabb és tágasabb volta miatt. Különben a pénteki mulatság jól sikerült a Hanzmann termében is. Mondom még itt is, mert mindössze csak tízenegy hölgy vett élénkebb részt a táncban, a mely reggeli négy óráig folyt tüzzel és fáradhatatlan erővel. A hölgyek közül dr. Csíhás Benő polgármester neje, Kósa Jánosné, Trischler Ferencné és özv. Karvázy Domonkosné jelentek meg. A kisasszonyok közül Schneiderbauer Elza, Kósa Emma, Heindlhoffer Eteleka, Kalapcsa Bella, Tessényi Flóra és Vilma, Falcione Mariska és Józsa, Ferics Klementin, Joanonovics Danica, Lovich Aranka és Oláh Ida alkották a táncoló hölgyek koszoruját. Fialtal ember meglehetősen számmal volt és valamennyi továbbá jókedvében. Ebből megítélhető e mulatságok kapossága, másrészt levonható az a tanulság, hogy jövőre — mert, mint halljuk, karácsony után folytatják — a rendezőség még több hölgyet is meghívhatna, hogy velök a táncoló koszorujába egy kis új színezetet, vagy — hogy talalóbb szóval éljünk — frissességet öntsön.

Köszönetmondás. A zombori népköri iparos dalárda által a f. é. november hó 30-án, az ugyanez évi október 5-én tartott dalestélyi alkalommal felmerült deficit fedezésére, a Zsibory-féle vendéglőben tartott farsvas-csora anyagilag, mint erőkölesleg jól sikerült. Ez alkalommal Pekánovits András ur a deficit fedezésére gyűjtést rendezvén, 14 frtot gyűjtött és adott át a dalárda pénztárnokának. Továbbá a deficit fedezésére még külön adakoztak: Bittermann Nándor 1 frt, Mikulaskó Vilmos 1 frt, Butter-Walter Antal 40 kr, Singer Józsefpész 40 kr, Beller Béla 20 kr, N. N. 20 kr. — Fogadják ugy Pekánovits ur, mint az adakozók szives pártfogásukért az ifju dalárdának hálás köszönetét.

A negyedmillió bünper. Az annak idején oly nagy port vert Geiger-féle negyedmillió lopás tárgyalása e hó 5-én kezdődött a delegált szegedi kir. törvényszéknél. A tárgyalási terem zsúfolva. A kíváncsiak nagy része kiszorulva. A tárgyaló díszterem várakozó rabszobájában fegyveres örök állnak a fölvezetett negyedmillió tolvajok mögött. Szűk a hely ezeknek is. A tanusobák zsúfolva. A folyosót is tanuk sokasága tartja megszállva. Közük egy csapat szabadlábón lévő vadlott. De talán az a dolog még nem volt érintve. A negyedmillió ellopásának terve először egy bácskai asszony agyában született meg.

Sajnos...
czonka György...
nél. Majláth...
davezér...
évi október...
liós Wertheim...
A zsv...
Antal, Julias...
Maczonka Ma...
vezér által...
ka György sa...
az alkulesok...
bizák. A nagy...
lámpáról és k...
Igy elkés...
ger Adolt udv...
tül hatolván...
csal zaj nélkül...
265,000 frtot...
gették ki a k...
el volt készit...
kocsi, melynek...
buktatott kocsi...
pant erőt igé...
esi hátuljába...
A Szeged...
a mellék utca...
hajtották, a z...
ház kapuja el...
kinyitvatván, az...
töttök a Geiger...
volt s így meg...
városlázi rend...
térén, ki a baj...
árokszázen meg...
fejszével léket...
megosztokd...
A 265,000...
3 drbb gyémánt...
hossz arany or...
továbbá több ez...
tők és kötelez...
Tudva van...
hogy a vastenge...
szekrényt és az...
találták a bajn...
sított fővárosi...
főpapitány és...
a bandát kézre...
badkai törvény...
a vizsgálatnak...
kritika kísérte...
Végül tud...
hadnagy és He...
kézzel ujra köv...
ezuttal nem a...
kezebe kerültek...
Másfél évt...
másfél évt...
munka törvény...
átalkodott, elsz...
niroztak izgalmas...
Egy hatalm...
voir-fogással hasz...
velo együtt az...
A vizsgálat...
kesebb epizódja...
a zsványbandára...
Ezen a bra...
tudni a gyulaf...
résére jutott...
adott szeretőjé...
pézt egy bád...
ott növérenék...
falba beleasta...
Erről a negy...
és felesége. Maj...
természeti zsvány...
lalkozott, hogy a...
rablott zsákmány...
a ki elárulja őket...
hírheft petrovosze...
szövetkeze, 1888...
elrabolták a Torkol...
22,000 forintot...
Vucetiesi Im...
erről a rablásról...
gálobíró vallatta...
A kelepcc...
Vucetieset s így...
— Na Imre...
az a tagadás sem...
led, hogy is vitté...
— Minek k...
ki a vádolt, mikor...
tudok róla semmit...
— Jól van...
Várj csak egy kies...
Azután folyoz...
Hosszu idő óta...
és hűséges kedvose...
Azért hoztatt...
hogy beszélje el...
— Micsoda ra...
csetics...
— Es Vera bossz...
hogy a neki adott...
káék, Csonka Bálin...
mikor Vera a panas...
néből kivele, kiálto...
— Tekintetes...
— S magával egy...
ványbandát, mely...
Legnehezebb...
Antallal, ezzel a vérs...
kétser-háromos...
képtelebb hazugsá...
a garázdálkodását...
a vizsgálobíró...
A föladvott Vuc...
Vucetiesi követ...
másba fog.

Melléklet a „Bácska“ 97-ik számához.

Sajnos, hogy ez a rendkívüli zsvány-menyecske Maczonka Györgyné, drága urával együtt nincsen ma se kéznél. Majláth Róza eszméjét aztán Vucsetics Imre, a bandavezér öntötte tervbe, rendezte el ama nevezetes 1886. évi október 28-ról 29-kére forduló éjszakán a negyedmillió Wertheimkassza liferálását.

A zsványbanda: Maczonka Györgyné, Madaczki Antal, Juhász Zsigmond János és az időközben elhalt Maczonka Mátyas, Vucsetics Imrével az élükön a bandavezér által bemutatott tervet az akkor fogva volt Maczonka György szabadkai házában beszélték meg. Beszerezték az alkulesokat, melyeknek gondozását Maczonka Mátyasra bízták. A nagytermészetű asszony, Majláth Róza, tolvajlámpáról és két szörnyakról gondoskodott.

Igy elkészülve szálltak meg október 28-án éjjel Geiger Adolf udvarát a szomszéd telken át, a falon keresztül hatolva be oda. Az irodahelyiség ajtaját az alkulesal zaj nélkül kinyitották. A Wertheimsekrelyt, mely a 265,000 frtot tartalmazta, két bundával leterítve hengergették ki a kapu alá, hogy zörejt ne csináljon. Itt már el volt készítve a színből elővonszolt erős vastengelyű kocsi, melynek két hátulso kerekét kivették s az így megkutatott kocsi a pénzes szekrényt feltuszkolták. A ropant erőt igénylő munkát négyen végezték. Ezután a kocsi hátuljába a két kerekét beleillesztették.

A Szedgről lopott Schütz-féle kocsi és lovak kint a mellék utca ágánál voltak elhelyezve, most ezeket előhajtották, a zoldre festett kocsit a hátuljával a Geigerház kapuja elé állították, úgy hogy a kapu alkulesal kinyitván, az újonnan odaállított fogat hátuljához kötötték a Geiger-féle kocsit, melyen a Wertheim-sekrely volt s így megindult a negyedmillió menet a szabadkai városi rendőrlaktanya tőszomszédságában, át a városbátérén, ki a bajmoki országútra. S ott, alig hajnalodott, az árokszálen megállapodva, a vasszekrény hátulról egy fejszével léket ütve, a tömérdek pénzen és aranyokon megosztózkodtak.

A 265,000 frt készpénzen kívül volt a szekrényben: 3 drb gyémánt broche, 1 pár gyémánt fülbevaló, 2 drb hosszú arany óralánc, 2 ezüst óra, 4 drb köves aranygyűrű, továbbá több ezer frtől szóló kötvények, részvények, váltók és kötelezvények.

Tudva van továbbá a szenzációs lopás történetéből, hogy a vastengelyű Geigerkocsit és a kiürített Wertheim-sekrelyt és az elszagattott értékpapirokat másnap megtalálták a bajmoki országúton, tudva van, hogy a mozgósított fővárosi detektívek segítségével Hevér Géza szabadkai főpátiány és Klemm Jusztin esendőrfőhadnagy ugyanez a bandát kézrekerítette, tudva van továbbá, hogy a szabadkai törvényszék kezéből kikiszlottak a zsványok, s hogy a vizsgálatnak ezen eredménytelenségét nem valami hízegő kritika kísértte.

Végül tudva van, hogy Klemm Jusztin esendőrfőhadnagy és Hevér Géza, Szabadka város főpátiánya vas kézzel újra közé csaptak a bácskai zsványbandának, de ezúttal nem a szabadkai, hanem a szegedi törvényszék kezébe kerültek a bácskai zsványok.

Másfél évet vett igénybe a monstruozus vizsgálat, másfél évig folytatott valóságos küzdelmet dr. Rósa Kálmán törvényszéki bíró a tagadásra jó bedresszírozott, megátalkodott, elszánt banditákkal, a kik nem egyszer inszenziroztak izgalmas jeleneteket.

Egy hatalmas fordulat, melyet a vizsgálóbíró bravoír-fogással használt fel, ejtette kelepébe Vucsetics s vele együtt az egész bandát.

A vizsgálat izgalmas és nehéz munkájának legérdekesebb epizódja ez. E nélkül talán sohase derült volna ki a zsványbandára a lopás.

Ezen a bravouros vallatás történetéhez szükséges tudni a gyulafalvi rablást. Vucsetics Imre tudvalóleg a részére jutott pénzből 22,000 frtot megörzés végett átadott szeretőjének, Törköly Veronának. Törköly Vera a pénzt egy bádagszelencébe rejtve, elvitte Gyulafalvára s ott növérenek, Törköly Piroskának a lakásán a vályogfalba beleásta.

Erről a negyedmillió bandából csak Maczonka György és felesége, Majláth Róza tudtak s ez a kápszi, tigris-természetű zsványpár (mely, mint kiderült, azzal is foglalkozott, hogy a többi einkostársat legyilkolja s az egész rablott zsákmányt magához keríti, hogy ne legyen senki, a ki elárulja őket) Csonka Bálinttal, Korhecz Jánossal, a hírhedt petrovozzellői esendőrbiztosossal és Faragó Józseffel szövetkezve, 1888. évi június hó 29-én éjjel Gyulafalván elrabolták a Törköly Verától a szeretője által neki adott 22,000 forintot.

Vucsetics Imre, aki ekkor fogva volt, nem tudott erről a rablásról, még akkor sem, midőn a szegedi vizsgálóbíró vallatta.

A kelepézt jól elkészítve, fölvezettette Rósa bíró Vucsetics s így szól hozzá:

— Na Imre, megmondoltd-e magad. Lásd, nem ér az a tagadás semmit. Javadra szolgál, ha szépen elbeszélod, hogy is vittétek el a Geiger kasszáját?

— Minek kérdezi éntőlem a tekintetes ur — tört ki a vádolt, mikor már annyiszor mondtam, hogy nem tudok róla semmit.

— Jól van no, majd mindjárt beszélni fogsz te. Várj csak egy kicsit.

Azután fölvezettette a vizsgálóbíró Törköly Verát. Hosszu idő óta először találkoztak most Vucsetics és hűséges kedvére. Vera reszkett minden ízében.

Azért hozattam Törköly Vera — szól hozzá a bíró — hogy beszélje el Vucsetics Imrének a gyulafalvi rablást.

— Micsoda rablást? tört ki, rosszat sejtve, Vucsetics.

— És Vera bosszútól lihegve, panasolta el kedvesének, hogy a neki adott 22,000 frtot elrabolták tőle Maczonkák, Csonka Bálint, Korhecz János és Faragó József. S mikor Vera a panaszának végére ért, Vucsetics Imre színeből kikelve, kiáltott oda a bírőhoz:

— Tekintetes bíró ur írja!

S magával együtt kiszolgáltatta a negyedmillió zsványbandát, mely most itt áll az itélőszék előtt.

Legnehezebb dolga volt a vizsgálatnak Madaczki Antal, ezzel a verszomjas, vad kinézésű zsványval, aki kétszer-háromszor visszavonta beismertő vallomását, a legképtelenebb hazugságokkal, ráfogásokkal okolván meg ezt a garázdálkodását. Később már csak tanuk előtt vallatta a vizsgálóbíró.

A fővádolt Vucsetics Imre kísértetik elsőnek a színre. Vucsetics következetes marad: töredelmes vallomásba fog.

Elmondja részletesen a negyedmillió lopást, megnevezi bűntársait.

Következik a második vádolt: Madaczki Antal. Elnök figyelmeztetésére, hogy szálljon magába, valljon igazat, beszélje el, hogy történt a Geiger-féle lopás, melyben részt vett?

Madaczki: Nem tudom. Nem voltam ott.

Elnök: A vizsgálat során három ízben beismerte. Madaczki: Mert kénytelen voltam. Ezért a lopásért egyszer elfogtak Rumán, ott elkinóztak. A szabadkai főkapitány rámkialtott: Az apád... itt még jobban ellát tak, mint Rumán. Klemm Jusztin a fejemet a falhoz vágosta.

Ezután a legképtelenebb gyanúsításokkal áll elő, a kezén talált, részben a rumai takarékpénztárba elhelyezett mintegy 8—9000 frtra vonatkozólag azt hazudja, hogy a pénzt 4 év alatt kártyán nyerte. Örökölt is a felesége bátyja után 400 forintot.

Vucsetics szembesítették Madaczkival, a kinek szemébe mondja, hogy a lopásban részt vett.

Erre Madaczki így tört ki:

— En sohase láttalak: Elővezettetik harmadik vádolt, Juhász Zsigmond János, (a ki először áll most a vádoltak padján) szabadkai lakos, 44 éves, özvegy, 3 gyermek apja, büntetve volt két ízben.

Elnök (vádolthoz): Mondja el, hogy lopták el a kasszát?

Vádolt: Nem tudok semmit, ártatlan vagyok.

Elnök: Maga jó ismeretségben volt Vucseticseszel? Vádolt: Vucseticséket én vajda Imrének ismertem. Madaczkit nem is ismerem.

Tagad a végsőig, holott a vizsgálat kétségtelenül beigazolta, hogy része volt a nagy lopásban. (Különbösen a tanuk majd ráncba szedik ezt is később.)

Negyedik vádolt Juhász Zsigmond János, szintén határozottan tagad. Madaczki a vizsgálat során kétszer rávallott, ma azonban, mintán a saját börtét is félti, Madaczki nem vall ellene. Tagadja, hogy a negyedmillióból részt kapott volna.

Ötödik vádolt: Törköly Vera, a ki azt a nagy szolgálatot tette a vizsgálatnak, hogy szeretőjét, Vucseticsét megszólaltatta.

Elmondja, hogy Imrétől 22 ezer frtot kapott megörzés végett, de nem tudta, hogy a pénz honnét származott. A bádagszelencébe tett pénzt Gyulafalván Bezdán Antalné, Törköly Pirosnál a lakás falában elrejtették. Aztán visszamentek Eszékre, a hol Imrét és őt elfogták. A fogházban is volt néhány száz forintja, a mit nem találtak meg nála. Ebből adott Maczonkának 300 frtot, hogy fogadjon ügyvédet, de megcsalta. Maradt még 500 frtja.

Elnök: Mi járásban voltak magával Maczonkák Szajánban?

Törköly Vera: Azt mondta Maczonka György, adjak neki 2000 frtot, mert az ő felesége sítötte nyélbe a dolgot (t. i. a Geiger-lopást). Adtam neki 330 frtot, mert elértem a szerb beszédeikből, hogy meg akartak ölni, azért adtam nekik a pénzt.

Elmondja ezután Törköly Vera, hogy a nővérenél elrejtett 22,000 frtot elrabolták Csonka Mihály és társai.

Következik a hatodik vádolt: Madaczki Antalné szül. Szklenár Csizlik Mária, az a szép fiatal asszony, aki hogy férjére ne keljen vallania, a vizsgálat során többször örülltséget szimulált.

Most se akar semmit se tudni a lopásról. Nem tudja, hogy honnét szerezte azt a sok pénzt, neki azt válaszolta: Mit kérdezed te udvari bolond.

Panaszkodik ez a vádolt is, hogy verték, s mikor az elnök ezért felelősségre vonja, ilyen ravaszul válaszol: — Agyon lehet az embert ugysis ütni, hogy nem látszik meg rajta.

A hetedik vádolt: Maczonka Mátyas meghalt.

A nyolcadik és kilencedik vádoltak: Maczonka György és Maczonka Györgyné szökésben vannak.

Előszólították most Geiger Adolf, a káros. Az öreg ur tul van a 70-en. Leültetik és a következőket adja elő:

Geiger Adolf káros. Házátétén jöttek házamba, irodaajtó, kapuajtó nyitva volt, a zárt levették róla. Lakat is volt rajta, ezt is levették. Az ellopott szekrény 6—7 mázsa. A lopás előtt való napon Madaczki megfordult az udvarban, a hol ő gypajut mért. Kétszer kihajtották Madaczkit az udvarból. Azt mondta neki: Eredj isten hírével. A bíróságnál fölismerte Madaczkit.

Geiger hátrafordul s a vádoltak közt fölisméri most is Madaczkit.

Madaczki: Sohasesem voltam ott.

Geiger megerősíti vallomását, hogy 265,000 frtot loptak el tőle. Ezres 123 db volt az összegben. Ekszerekben 2—3000 frt kára volt. Ezeknek egy részét visszakapta, készpénzben nem kapott vissza eddig 600 frtnál többet. Abból amit elvittek semmit se kapott vissza.

Vucsetics: Csak 109,263 forint volt a vasszekrényben. En szedtem ki a pénzt. Más nem vihette el társaim közül. Amit kiszedtem, beletettem a zsákba.

Geiger határozottan emlékszik, hogy 265,000 forint volt a kasszában, melyet előttevaló napon vizsgált meg. Ezután az ekszereket mutatják fel neki s azokat sajátjainak ismeri fel.

A törvényszék elrendeli káros megeskettetését.

Legérdekesebb volt a tanuk között Csonka Bálintnak, a hírhedt bácskai rabló felelős örnek (a kire a gyulafalvi rablás holnap kezdődő tárgyalásán kerül a sor mint vádolttra) tanuskodása, a mindent tagadó Juhász Zsigmond Jánosra, a ki, midőn együtt el voltak zárva Ó-Kanizsán, odakiáltott neki tótul.

Ni stana szvetu! (..Az istennek se beszélj!..)

Erre a vádolt indulatosan kitorve rákiáltott Csonka Bálintra: Hazudsz, disznó!

Csonka Bálint folytatta tanuskodását és még jobban kirántotta Juhász alól a gyékényt.

Többször panaszkodott neki a börtönben — ugymond Csonka — és egyszer, mikor kihallgatás után visszavitték a börtönbe, így szól hozzá Juhász János:

— Most már be is csuknak, a pénzt is visszaadnam, a gyermekeim is koldusok lesznek. Meg kell hallni az embernek.

Különbösen Csonka Bálintnak Maczonka György beszélte el, hogy a Geiger-lopást Madaczki Antal, Vucsetics, a két Juhász testvér és az ő felesége követték el.

A tanuvallomások nagybőrra akörül mozogtak, hogy a mindent tagadó Madaczki Antalnak volt-e része a nagy lopásban?

Felolvastatik a szökésben levő Maczonka György vallomása arról, hogy Juhász Zsigmond János elbeszélte neki, hogy résztvett a Geiger-lopásban.

Erre a vádolt Juhász Zsigmond János azt feleli, hogy Maczonka György halálós ellensége volt neki és testvérenek.

Szklenár Antal tanu, Madaczki vádolt sógora, persze nem tud a lopásról, ez is haragszik a csendőrökre, meg a szabadkai főkapitányra, akikre kigvót-békát kiállt.

Madaczki Ferenc tanu, a vádolt Madaczki föltstvére azt vallja, hogy Madaczki Antaltól kapott 2250 frtot, hogy vegyen földet. Azt állította Antal, hogy a pénzt kártyán nyerte. A padlásán elrejtett 600 forintot. A felesége nevére is tett be pénzt a takarékpénztárba. Nem tud a lopásról semmit.

Felolvastatik az elhunyt Madaczki György tanu vallomása, a kinek szintén adott Madaczki Antal 2050 frtot.

Ezután következett Csonka Bálint tanuskodása. A hírhedt tanu még a következőket is vallja:

— Splényi báró behivatott engem mindjárt a lopás után Szabadkára, a Hungária szállodába, örökös állást, büntetlenséget és 5000 frtot ígért, ha a Geiger-lopást fölfedezem. De ekkor még nem tudtam róla. Csak 2 év után beszélte el nekem a vásárban Maczonka György, hogy az ő felesége ütötte nyélbe a Geiger-lopást, a társai mégis megcsalták, csak egy adott neki részt a pénzből.

Előadja továbbá Csonka Bálint, hogy neki azt is mondta Maczonka György, hogy a vezér Vucsetics volt, aki a lopott pénzből külön elvett 10 ezer forintot, aztán egy zsidónak is adtak 10 ezer frtot s ezek után kitett még az osztályrész fejenkint 30—30 ezer forintot.

Juhász Zsigmond János vádolt kijelenti, hogy Csonka Bálint hazudik.

Faragó József, a gyulafalvi 22 ezer frtos rablás egyik tettese, mint tanu, a következőket adja elő: Madaczki együtt volt elzárva Ó-Kanizsán s jelen volt, midőn Madaczki minden kínzás nélkül elmondta négy rendőrnek, hogy miképen lopták el a Geiger-kasszát.

Következett a tárgyalás azon jellemző fömomentuma, hogy sem a vád, sem a védelem nem kívánta egyetlen tanunak a megeskettését sem.

Délután megtartották a vád- és védbeszédeket. Schmidt közvádó Vucseticsét, Madaczki Antal s a két Juhászt minősített lopás, Törköly Verát és Madaczki Antalné orgazdaság büntetésében kéri marasztalni, Eröskövy, Vucsetics védője enyhített büntetést kér; Piukovics, Madaczkiék védője, kikelve a csendőri kivallatás ellen, Pillieh, Juhászék védője s Kalmár, Törköly Vera védője, mindannyian fölmentést kérnek.

A nagy. kir. pénzügyi közigazgatási oiróság legközelebb a következő elvi jelentőségű határozatokat hozta:

1. Kir. közigyzőnek kérvényei, a melyekben az általuk tárgyalat hagyatékra vonatkozó beszavatóló végzést mindaddig ki nem adatni kérik, mig az örökösök bírőilag megállapított díjakat és költségeiket meg nem fizetik: bélyegmentesek.

2. Oly kereskedelmi könyvek, a melyekbe csak a megrendelőndő árak vannak följegyezve: bélyegmentesek.

3. Az állandó házadó-mentesség iránti kérelemben, az ideiglenes házadó-mentesség iránti kérelem hallgatóság befoglaltnak nem tekintetik.

4. A községi bíró által saját házában a községi előljárással hivatalos helyiségeül átengedett lakrész: a házostályadó alól fölmentve nincsen.

5. Ha valamely már bejegyzett céghez utólagosan e szavakat: „kir. szabadalmazott“ bejegyzése kéretik, erre a kérvényre csak ivenkint 36 kr állandó bélyegilleték jár.

Irodalom.

A Pesti Hirlap, mely ma kétségbevonhatlanul legnagyobb elterjedésnek örvend a magyar nyelven megjelenő lapok közt (hogy legnagyobb mennyiségben megyszét a postán, arról **hivatalos számadatokból** lehet meggyőződni a kereskedelmi miniszteriumban), eddig is a saját tudósítóitól nyert eredeti értesülések egész tömegével szokott ugyan megjelenni napról-napra, mégis most — a politikai és társadalmi élet új fölpezsdültével — jónak látta tudósítóinak számát szaporítani. Alig van ma már jelentékenyebb város Magyarországon, hol saját külön tudósítója nem volna a Pesti Hirlapnak; oly európai főváros pedig egyáltalán nincs, honnét eredeti távirati tudósításokat nem kapna. Rövid napok mulva pedig telefon-összeköttetés létesítvén Bécs és Budapest között, a Pesti Hirlap a legelső bécsi lapok legutolsó az az legkésőbbi híreit is három perc alatt előszóval fogja megkapni, s így híre-és távirati rovata a leggyorsabb eredeti értesülések leggazdagabb tárházát fogja képezni. Gyors és jó értesülés minden versenyen kívül lesz ez valóban! Mindenki meggyőződést szerethet róla ha a Pesti Hirlap kiadóhivatalától (Budapest, Nádor-utca 7. sz.) mutatványszámot kér, melyet egy hétig ingyen és bérmentve küldenek. Ugyanott lehet előfizetni is, negyedévre 3 frt 50 kr, egyhóra 1 frt 20 kr, beküldése mellett; a mit jó lélekkel magunk részéről is ajánlhatunk mindenkinek.

Az Athenaeum Nagy képes Naptára

1890-re megjelent és beküldetett hozzánk. A vaskos kötet, melynek szépirodalmi része 8, tisztí cimtára, közhasználati része stb. 16, összesen 24 nagy nyolcadretű ívet tartalmaz, a magyar naptárirodalomban már évtizedek óta első helyen áll s ama vállalatok közé tartozik, melyeken folytonos haladás észlelhető. Szépirodalmi részét állandóan legismertebb régi és újabb iroink közreműködése emeli. A jelen évfolyamban, mely már a harmincegyedik, az oly korán elhunyt Reviczky Gyulától, továbbá Endrődi Sándortól, Dalmady Győzöttől, Ábrányi Emiltől, Palágyi Lajostól találunk költeményeket, Vádnai Károlytól, Tolnai Lajostól, Szabóné-Nogál Jankától, Murai Károlytól, Szanday Zenótól elbeszéléseket, Szokolay Kornéltól, dr. Hankó Vilmostól ismeretterjesztő cikkeket. Az év története arcképek és egyéb rajzok kíséretében szól a bel- és külföld eseményeiről. Több rajz vonatkozik a trónörökös halálára, ezt követi a három új miniszter: Szilágyi Dezső, Wekerle Sándor és gróf Teleki Géza bemutatása, aztán két fejedelmi mátkapár: Mária

Valéria főhercegnő és Ferenc Szalvator főherceg, Margit főhercegnő Thurn Taxis Albert herceg, majd Jovanovics János szerb költő hazánkba, a Wohl-nővérek, gr. Kun Kocsárd, az elhunytak közül Reviczky Gyula, Rónay Jácint püspök, Hunfalvy János és Henszlmán Imre. A külföldről be van mutatva királyunk berlini látogatása, a párisi világiállás, a két Bismarck a szászoknál, a jobstowni katasztrófa, a római Giordano Bruno szobor, a panama esatormai munkálatok sat. A szépirodalmi rész után következik a „Köznapi rész”, mely sok hasznos és napenként szükséges tudnivalót tartalmaz. A betűrendes hely- és tárgymutatóval ellátott s ezáltal csakugyan gyakorlati használatra való „Tiszti címár” terjedelmre és adatainak megbízhatóságára nézve első helyen áll a naptárrodalomban. Közvetlen, miniszteriumok s azok keretébe tartozó dolgok, köztörvényhatóságok (megyék), törvényszékek és járásbíróóságok, tudományos és szépirodalmi intézetek, színházak, közlekedési vállalatok, biztosító társulatok és pénzüzetek, a budapesti orvosok, a budapesti, az összes magyarországi és a bécsi ügyvédek teljes névsorát tartalmazza e teljes 11 ivre terjedő rész. Budapest főváros tisztikarán kívül 133 vidéki város tisztviselőinek teljes névsorával is találkozunk, végül pedig a vásárok teljes jegyzékével. A negyedszáz oldalnyi kötet ára most is a régi: 1 frt o. é. — 1 frt 15 krnak előleges (postautalvánnyal való) beküldése után a naptárt bérmentesen küldik.

Pályázati hirdetmény. A zenemű-kiadóhivatal (Weinwurm A.) Budapest, Károly-utca 3. sz. 5. drb. es. és kir. aranyból álló díjat tűz ki egy keringő legjobb és legalkalmasabb címére. A díjért való pályázat akkép történik, hogy a kellő címek, a keringő jellege szerinti kitalálása céljából, a pályázni óhajtó a keringőt megszerzi, mely fentnevezett zenemű-kiadóhivatalban 80 kr csekély összegért kapható; a jó és alkalmasnak talált keringő címét, a megvásárolt példányra írva, azt név és a lakhely tüzetes megjelölése mellett fenti zenemű-kiadóhivatalnak 1890. évi január 1-éig beküldi. A díj kinek való kiadása 1890. évi január 15-én fog eldönteni és hírlapokban közzététetni.

Visszhang az ó-kanizsai plébánosválasztásra.

Elismeréssel kell adóznom dr. K. S. azon nemes irányu törekvéseknek, mellyel ő, mint az ó-kanizsai r. k. hitközségi képviselőt egyik kiváló tagja, a mondott plébánia élére oly lelkeszt óhajt, ki az egyházi jog nyelvét és szavait használva — inter dignos dignissimus.

Dr. K. S. e tiszteletet parancsoló törekvése szoros kötelességemmé teszi vele szemben a tartózkodás legfokozottabb mértékét alkalmazni; de nem ment föl arról, hogy fenti cím alatt a „Bácska” 93. számában közöltékre és e közleményben foglalt több téves, részben pedig sértő (habár talán nem szántszándékosan sértő?) állításokra ne reflektáljak. Qui enim a veritate non vult vinci, ab errore vincitur. Reflektálok tehát dr. K. S. állításaira nem a vita kedvéért, hanem egyedül az igazság érdekében, azon reményben, sőt kérelemmel, hogy közöttünk a béke szent maradjon.

Dr. K. S. e tiszteletet parancsoló törekvése szoros kötelességemmé teszi vele szemben a tartózkodás legfokozottabb mértékét alkalmazni; de nem ment föl arról, hogy fenti cím alatt a „Bácska” 93. számában közöltékre és e közleményben foglalt több téves, részben pedig sértő (habár talán nem szántszándékosan sértő?) állításokra ne reflektáljak. Qui enim a veritate non vult vinci, ab errore vincitur. Reflektálok tehát dr. K. S. állításaira nem a vita kedvéért, hanem egyedül az igazság érdekében, azon reményben, sőt kérelemmel, hogy közöttünk a béke szent maradjon.

1-ör. Dr. K. S. ur tulságosan magasra becsüli az ó-kanizsai plébános jövedelmét, állítván, hogy az körülbelül évi 10 ezer forint. Én biztosan merem állítani, hogy ha minden nagyzás és nagyítás nélkül vizsgáljuk és számítjuk az ó-kanizsai plébános évi bruttó jövedelmét, akkor maga dr. K. S. ur is hajlandó leend az általa könnyesen megnevezett nyers jövedelemből legalább is 3 ezer frtot lealkudni. Ily lealkudás és apasztás mellett megközelítőleg megállapítható az ó-kanizsai plébános évi jövedelme. Véleményem és meggyőződés szerint egyházzavadalmi jövedelem nem képezheti üzérkedés tárgyát; kérdem azonban illő tisztelettel, ha valamely véletlen folytán azon ajánlat tétetnék, hogy ki évi 10 ezer frtra becsüli a kanizsai plébános jövedelmét, az, az általa megnevezett összegben váltsa meg ugyanennek évi nyers jövedelmét: vajjon dr. K. S. ur hajlandó volna-e az ajánlatot ily összeg mellett elfogadni? Nem. Számítana ő ekkor reális alapon és nem ideális vagy konjekturális módon; és ily számítás mellett rá fogna jönni okvetetlenül, hogy ő a számokban és összegben igen nagyon tévedett.

2-ör. A synodális vizsga felől is téves tudomása van dr. K. S. urnak, mert nem minden öt évben, hanem minden hat év eltelté után kell azt megújítani annak, ki ezen idő alatt még nem nyert egyházi javadalmat, vagy más javadalomra óhajt pályázni. Azonban vannak, kik a zsinati vizsga alól a törvény által fölmentvék; és vannak ismét, kik irodalmi, egyházirodalmi tevékenységük, vagy egyéb hivatali állásukra való tekintetből, egyszerű folyamodványukra fölmentetnek. Így állván a dolog, a zsinati vizsga valóban nem lehet oly nagy akadály — mint dr. K. S. ur ezt képzei — oly egyházi férfura, ki valóban érdemes jobb, tegyük hozzá jövedelmesebb egyházi javadalomra. Ezeket szem előtt tartva, téves dr. K. S. azon állítása: hogy jeles, tekintélyes és az ó-kanizsaiak óhajainak megfelelő tulajdonokkal felruházott papok szóba sem jöhetnek, mert synodáljuk lejárt.

Mert főleg ft. B. T. urnak, ki mint „oculus Archi-Episcopi” és mint érseki iskolalátogató az egyházi főhatóság által kitüntetve van, annak idején csak akarnia kellett volna és minden nehézség nélkül megnyerhette volna a synodale alóli fölmentvényt; de most az eddigi folytonos gyakorlatnál fogva a synodalára szüksége van.

Helyén látom itt megjegyezni, hogy a synodális vizsga elengedéseért az ó-kanizsaiak nem illetékesek folyamodni, hanem maga ft. B. T. ur; ki ha kéri akarja az ó-kanizsai javadalmat, tudni fogja ennek módját is, és közbenjáróra, ha még oly tekintélyes is, nem szorul.

Mondom: „ha kéri akarja”. Mert ez nagy kérdés ám. Az ó-kanizsai javadalom alig egypár száz forinttal jobb, mint a jankováci. S minden egyébtől eltekintve, nem tudom hajlandó-e ft. B. T. ur azon, majd nem hasonló jövedelmű plébániát, hol ő már 20 év óta híveinek szeretetétől környezve működik, hol híveit csaknem fejenként ismeri, egy másikkal, habár ó-kanizsai legyen is, fölcserélni; hol ki tudja milyen nehézségekkel kellene neki megküzdeni, hol most, midőn a hitközség, a köztisztelet és becsülésben volt lelkipástorja elhalálozván, fő nélkül van, . . . találkoznak, kik a hitközség ezen, ugy szólván árva helyzetét fölhasználva, az eddig róm. kath. népközlök elközüsitésére mozgalmat akarnak előidézni; reményem azonban, hogy a nem kath. vallásos érzelütek részéről indított mozgalom hullámai, a jó kath. érzelütű nép akaratán megtörnek.

Az ilyen mozgalom nem valami vonzó a leendő plébánosra nézve. Ezeket tudva, ft. B. T. ur, ugy hiszem nem nagy kedvet érezhet arra, hogy eddigi jó híveinek „Isten hozzatokat” mondjon a bizonytalan jövőért.

Ez különben ft. B. T. ur dolga. E felszólalásom által semmiféle irányban sem kívánok pressziót gyakorolni. Ft. B. T. ur önálló és független ember, tegyen saját belátása és lelkiismerete szerint, tanácsomra és utmutatásra nem szorul ő.

3-ör. Dr. K. S. ur éles elméje és éleslátása dacára nagyon messzire elhajította a súlykot, midőn mint a jelenkor augurja megkísérelti a jóslást. Valóban róla is mondható „Pythia philippiz at”. „Kandidációba jön — ugymond ő — három fiatal ember, kiknek minden érdemük az, hogy már 10—12 év óta káplánkodnak”. Uram még azt sem lehet tudni: kik kéri az ó-kanizsai javadalmat, annál kevésbé pedig: kik fognak arra kijelölni. Ismerve azonban a kijelölő főmagasságu főpástornak lelkiismeretességét, jó lélekkel állíthatni, hogy ezen esetben, ha háromnál több folyamodó lesz, mindenesetre a három legérdemesebb lesz kijelölve; ha háromnál több folyamodó nem lesz, és közülök törvényes kifogás alá egy sem esik, ugy mind a három kandidációba jön, mint két év előtt a még jobb zentai javadalomra megtörtént. De hát szabadjon dr. K. S. urtól kérdezni, hogy a 10—12 évi káplánkodás nem elengedő-e arra, hogy valaki plébános, esetleg ó-kanizsai plébános lehessen? Éppen az ó-kanizsaiak által is egyhangulag fölkéretni határozott, és köztiszteletben álló ft. B. T. ur csak hat éves miséspap volt, tehát még nem is 10—12 éves káplán, midőn jankováci plébánossá lön, és ki meri állítani, hogy rosszul történt? Hát a mostani 10—12 éves káplánok között nem találkoznék-e szintén alkalmas az ó-kanizsai javadalomra. Dr. K. S. ur aligha ismeri az általa a kandidációból kirekesztetni óhajtott 10—12 éves káplánokat egyenként és összesen, tehát nem is ítélni meg, hogy alkalmasak-e az üresedésben lévő ó-kanizsai javadalomra, vagy nem. A javadalom meg van hirdetve, akinek tetszik kérheti. Óhajtható, hogy minél többen kérjék, mert csak így jelölheti ki a három legalkalmasabbat és legérdemesebbet a kandidációra jogosított kegyelmes főpásztor.

4-er. Ha mindazt, mit eddig irtam, elhallgatnám is, de el nem hallgathatom azt, mit dr. K. S. ur, szeretem hinni, túlbuzgósága hevében kevéssé megfontoltan mondott, ekként írván: „hisz ugy a mltsog pöspököknek, mint a kanonokoknak, mindig akadnak a fiatal papok közül vagy rokonság, vagy egyéb érdekből kifolyólag protezsált jelöltjeik, kik ily jó beneficiumok elnyerésére mindig alkalmasoknak találtnak”. Uram e szavai igaztalanok, igazságtalanok és éppen azért sértők. Legyen meggyőződve dr. K. S. ur, hogy ugy a hármas kijelölést gyakorló kegyelmes főpásztor, mint a többi gyanúsított kanonokok, sokkal gyöngédebb lelkiismeretűek, és a köztiszteletre is sokkal többet adnak, sem mint: nem eléggé alkalmas rokonnak, vagy egyéb érdekből kifolyólag pártfogoltjukat az érdemesebbek és alkalmasabbak mellözésével, bármily jó beneficiumok elnyerésére elősegíteni akarnak. Ha pedig az illető pártfogolt szintén alkalmas, ki veheti okosan és jogosan rossz néven, hogy — mint mondani szoktuk — a vér vizzé nem válik. A szabadtai egyházzavadalmi rendszeren csak szabadtait szokott bemutatni a hozzá tartozó egyházi javadalomra, és ki dob ezért követ a szabadtaiakra? Hát az ó-kanizsaiak, ha volna jelenleg megválasztható pap-füek, nem inkább ennek óhajtnának-e adni az üresedésben levő pléb. javadalmat, mint másnak, ha talán fiatalabb volna is, csak különben alkalmas lenne?

Tisztelettel hajlok meg az ó-kanizsaiak előtt, kik eme tekintélyes egyházzavadalmat és ezzel annyi ezer hívőnek lelki javát és érdekét egy minden tekintetben állása magaslátán álló férfiú böles és tapintatos vezetése alá akarják bocsájtani; kétszeres tisztelettel adózom azon ó-kanizsai férfiaknak, kik az ó-kanizsai javadalmat teljes épségében megtartani törekednek, hithűségükön hajótörést szenvedne az iskolaközösítők velleitása; és lellem mélyéből óhajtom, hogy az isteni gondviselés oly lelkipástorttal örvendeztesse meg őket, ki atyja a népek, vezére a híveknek!

L. M.

Védnökségi ülés.

Egyházzvédnökségi ülés volt vasárnap. A tárgysor: 1. Dr. Haynald Lajos bibornok-érseknek az egyházzvédnökség részéről 50 éves áldozásága alkalmából hozzá intézett üdvözlő iratra adott köszönő válasza. Eljenzőleg tudomásul vétetik.

2. Zombor szab. kir. város tanácsának f. évi 10707. sz. alatti megkeresése az egyházzvédnökség és az érseki hatóság között fenforgó vitás ügy iratainak áttétele iránt. Az iratok kiadatnak.

3. Zombor szab. kir. város tanácsának az egyházzvédnökség és az érseki hatóság között fenforgó vitás ügyben, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur öngyméltóságának rendelete folytán hozott határozata. Az alábbi határozatból a vitás kérdések önként kitünvén, közöljütk annak érdemleges részét.

Zombor szab. kir. város tanácsa a zombori róm. kath. egyházzvédnökség és a kalocsai érsek közt a zombori róm. kath. egyház tulajdonát képező vagyon, részben pedig nála lelett alapítványok kezelése tekintetében felmerült vitás ügyben, melyben az egyházzvédnökség 1877. évi július 22-én 63. szám alatt kelt felterjesztésével a miniszterelnökségnél, majd pedig a képviselőháznál, és 1889. évi április 28-án a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternél emelt panaszt, és melynél fogva a zombori róm. kath. egyház pénztárában kezelt összes vagyon 1877. évi május hó 13-án a kormánybiztos által zár alá vétettet és zárgondnoki kezelés alá helyeztetett, a nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak f. évi október 12-én 43254. szám alatt kelt és ezen városi tanács illetékességét megállapító rendelete alapján, mai napon tartott ülésében vizsgálat alá vevén, következő határozat hozott:

A zombori róm. kath. hitközséget képviselő egyházzvédnökség köteles a gondozása alatt álló egyházi és alapítványi vagyon kezelését a plébános, illetve fel több vonalban ugyanezen egyházi hatóság közbenjöttével teljesíteni, az évi számadásokat pedig megvizsgálás végett a kalocsai érseknek évenként felterjeszteni.

A zombori róm. kath. egyházzvédnökség 1877. évi május hó 13-án elrendelt zárlat feloldatik és ezen pénztár a misealapítványok kivételével — melyek kezeléséről az egyházzvédnökség önként lemondott — jelen határozat jogerőre emelkedése után újbol az egyházzvédnökségnek átadatni rendeltetik.

Ezen utóbbi rendelkezés végrehajtása céljából ezen határozat jogerőre emelkedése után fog intézkedés tétetni.

Indokok:
A zombori róm. kath. hitközséget képviselő egyházzvédnökség 1874. évi szeptember hó 20-án 143. sz. a. azon határozatot hozta, miszerint a kezelése alatt levő minden pénztárból, és így az u. n. misealapítványok tökéiből is kamatozásra kiadott összegekre nézve az eddigi 6%-os kamatláb 10%-ra felemeltessék s az így befolyandó 4%-nyi többlet kezelési díj címén az egyház pénztára javára essék.

Ezen határozat ellen a kalocsai érsekhez, mint a zombori róm. kath. hitközség egyházi főhatóságához, valamint a nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz panasz emeltetvén, a kalocsai érsek ezen ügyben 1874. évi december hó 3-án 1896. szám alatt kelt leiratával az egyházzvédnökséget felhívta, miszerint különösen a misealapítványok kamatai felemelése és azoknak más célra leendő felhasználását tartózkodjék.

Ezen felhívás folytán az egyházzvédnökség 224/1874. szám alatt kelt átirattal arról értesítette a kalocsai érseket, miszerint ezen határozat autonomicus jogai alapján hozott, és az emelt panaszokra nézve felettes hatóságnak, mely azok felett döndhetne, csakis a miniszteriumot ismerheti el.

Az egyházzvédnökségnek ezen tagadó határozata folytán a kalocsai érsek a nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordult, ki is 1875. évi április hó 20-án 8820. sz. a. a kalocsai érsekhez intézett, ez által 656. szám alatt kelt leiratával közlött rendeletében tekintettel arra, hogy a sz. kir. városok pénztárai az illető lelkes és felsőbb vonalban az egyházmegyei hatóság közbenjöttével kezelendők, igazgatandók és megvizsgálandók ez pedig a kamatok felemelésénél teljesen mellözöttet, — az egyházzvédnökségnek 1874. évi szeptember 20-án 143. szám alatt kelt határozatát megsemmisítette.

A miniszteri rendeletben foglalt kijelentéshez képest a kalocsai érsek ezen rendelet közlésével egyidejűleg az iránt is felhívta az egyházzvédnökséget, miszerint jövőben a plébánosnak az egyházi pénztár kezelésénél kellő résztvételét biztosítsa és az évi számadásokat egyházzvédnökségi vizsgálat alá terjessze be.

Ezen rendelet ellen az egyházzvédnökség 1875. évi 95. szám alatt felterjesztéssel élt a nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz, melyben azon indokból, mert az egyházi vagyonnak az egyházzvédnökség által történő kezelése nem egyházi felügyelet alá tartozik, az 1875. évi 8820. sz. a. rendelet hatályon kívül leendő helyezését kérelmezte.

Ebbeli felterjesztésére azonban a nagyméltóságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1875. évi 30305. sz. a. kelt és az egyházzvédnökséghez a kalocsai érsek útján intézett rendeletében az 1875. évi 8820. sz. a. kelt határozatnak továbbra is hatályban való tartását és haladéktalan végrehajtását elrendelvén, a kalocsai érsek 2057. sz. a. kelt rendeletével az egyházzvédnökséget érdemleges jelentéstételre utasította.

A miniszteri rendeletben foglaltaknak az egyházzvédnökség azonban eleget tenni vonakodván, egy 3 tagu

bizottságot küldvö voslatát immár a Minthogy az egyházzvédnökség megkeresés sikertelen maradt kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 16496. sz. a. kelt ex 1875. sz. a. kelt megbizatott.

A városi tanács kapcsán az egyház 137. sz. a. kelt misealapítványi kamatai a lelkes közbenjöttének elégtételen ban magát kötele nem is fogja.

Az egyházzvédnökség végrehajtásának nagy mélt. m. kir. 1877. évi 1083. sz. a. kelt tanak érvényt szöfoispánt kormányzó község további töl az egyházi és alzárgondnokul felj

Mindezek utó orvoslasát ugy felirat útján kére tartott üléséből uja m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter nevezett miniszter céljából október 1 foispánhoz intézett hatóság által hozat — Minthogy pedig által sem a közgyűlés által a közigazgatás a polgármester tanács volt ezen téskesnek tekintend

Midőn ezen ülésen határozatot hozozik azon kérdé zombori róm. kath. egyházi és felülvisi fősigae a zombori kalocsai érsek vag

Az egyházzvédnökség ügyei ellátására dalomlevél 7-ik pont fogása azonban tov

Téved az egyházban azt állítja, hogy gyökerező jogai a natusi egyházi a

A közönséges vagyonkezelési jog egyházi vagyont a egyes hitközségekbe községekben pedig hogy a kegyur, legillet, egyéb jogokról joggal, (us advocat) illet is meg, mintho kegyur kötelességül

Ha tehát a zombori egyházzvédnökségnek, hanem a zombori egyházi vagyoni ügyekről, és nem a rezó jogaiól kifolyó ügyek más természetű gyakorlat alapján, m. róm. kath. hitközség

Minthogy pedig autonomicus szervez hitközségeiben a hitközségnek volna meg mindenkor tehát állónak tekintendő.

Késztelen tehát egyházzvédnökség mint a kegyur meg képviselője szerepel, gát elismerni tartozk

Az egyházi főhatóság az egyházzvédnökség vény, hanem csak e saági rendeletek alap

Ilyenek pl. a 1777. évi május 11-én 7886. sz. a., 1803. sz. a. kelt rendeletek, melyek szöfofolni a vagyonkezelés leg a számadások ügyelete a felettes egilletik, és ugyanezen hó 20-án 8820. sz. a. ságu m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter

Minthogy tehát a zombori róm. kath. hitközség vagyonszolgálat, a hitközséget számadások felterjesztésére kötelezte.

A misealapítványi községek fenn nem tartott szedett kamatból tétetvén, határozatban nem forgott fenn.

Minthogy pedig a végrehajtása a zombori róm. kath. hitközségi képviselőnek szadagos tározat jogerőre emelt 13-án foganatosított jelentendő volt.

Miről a kalocsai zombori róm. kath.

bizottságot küldött ki, mely állítólagos sérelmeinek orvoslását immár a képviselőháznál eszközölje.

Mint hogy pedig időközben a kerületi esperesnek az egyházközségekhez intézett 1876. évi március 23. kelt megkeresése a számadások felterjesztése iránt is sikertelen maradt, a városi tanács a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1876. évi 16496. sz. a. kelt rendelete folytán a 8820. és 30305. ex 1875. sz. a. miniszteri rendeletek végrehajtásával megbízott.

A városi tanács ezen utasítás folytán történt átirata kapcsán az egyházközség 1876. évi december 28. án 137. sz. a. kelt határozatával kijelenté, miszerint a misealapítványi kamatok, ugy szintén a vagyonkezelésnél a lelkész közbenjárta és felügyelete tekintetében a rendeletnek elégtételt, a számadások felterjesztésére azonban magát kötelezettnek nem érzvén, azt teljesíteni nem is fogja.

Az egyházközségnek ezen, — a miniszteri rendeletnek végrehajtását megtagadó határozata folytán a nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1877. évi 1083. sz. a. kelt rendeletével előző határozatainak érvényét szerződő, Gromon Dezső akkori városi főispán kormánybiztosul küldte ki, ki is az egyházközség további tiltakozása miatt 1877. évi május 13-án az egyházi és alapítványi pénztárakat zár alá vette és zárgondnokul Fejér Gyula apát-plébánost vezette be.

Mindezek után az egyházközség sérelmeinek orvoslását ugy a kormánytól, mint a képviselőháznál felirat útján kereste, majd f. évi április 28-ik napján tartott üléséből újabb kérvényt terjesztvén a nagymélt. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz felnevezett miniszterium ezen kérvényt határozathozatal céljából október hó 11-én 43.254. szám alatt a városi főispánhoz intézett rendeletével az elsőfokú közigazgatási hatóság által hozandó határozathozatal céljából leküldte. — Mint hogy pedig ezen ügy a szervezési szabályrendelet által sem a közgyűlésnek fentartva nincs, sem a törvény által a közigazgatási bizottság hatáskörébe utalva, vagy a polgármester hatáskörébe sorolva nincs, ezen városi tanács volt ezen ügyben elsőfokú határozathozatalra illetékesnek tekintendő.

Midőn ezen kérdésben a városi tanács ennek alapján határozatot hozna, első sorban szükségesnek mutatkozik azon kérdés eldöntése: bir-e a kalocsai érsek a zombori róm. kath. egyház vagyonkezelésére nézve felügyeleti és fellépvizsgáló joggal és vajjon egyházi főhatósága-e a zombori róm. kath. egyházközségnek a kalocsai érsek vagy nem?

Az egyházközség a zombori róm. kath. hitközség ügyei ellátására szolgáló jogalapot a városi szabadalomlevél 7-ik pontjából véli következteteni; ezen felfogása azonban tévedésen alapul.

Téved az egyházközség, eszerint midőn panaszában azt állítja, hogy ezen szabadalomlevél szakaszon gyökerező jogai alapján kezeli a „római kath. patronatusi egyházi anyagi ügyeket“

A községek egyházi jogkörében a vagyonkezelési jogot ugyan sehoh sem említi fel, és az egyházi vagyon a kifejtett évszázados gyakorlat alapján egyes hitközségekben a lelkész és a hívek együtt, más községekben pedig egyedül a lelkész kezeli, a nélkül hogy a kegyur, legyen az akár egyes egyén, akár testület, egyéb jogkörrel, mint a felügyeleti és ellenőrzési joggal, (ius advocatiæ) bírna, mely őt kétségkívül azért illeti is meg, minthogy a javadalom apadás esetén a kegyur kötelességei közé tartozik annak pótlása.

Ha tehát a zombori róm. kath. egyházközség, mely különben is kegyura a zombori róm. kath. egyháznak, hanem csak a kegyur megbízottja, a r. kath. egyház vagyon ügyében közvetlenül intézkedik: azt nem kegyuri, és nem a szabadalomlevél 7. pontjában gyökerező jogából kifolyólag teszi, mert a patronatusi vagyoni ügyek más természetűek; hanem teszi azon évszázados gyakorlat alapján, melynél fogva a zombori nem szervezett róm. kath. hitközségi előjárásról helyettesíti.

Mint hogy pedig a róm. kath. egyház hazánkban autonómikus szervezettel egyáltalán nem bír, és ha egyes hitközségeiben a hitközségi képviselői szabályszerűen is alakult volna meg, az mindenkör egyházi testületnek, mindenkör tehát az illetékes egyházi főhatóság alatt állónak tekintendő.

Kétségtelen tehát, miszerint a zombori róm. kath. egyházközség mindazon kérdésekben, melyekben nem mint a kegyur megbízottja, hanem mint a hitközség képviselője szerepel, a kalocsai érsek egyházi főhatóságát elismerni tartozik.

Az egyházi főhatóság felügyeleti jogát hazánkban az egyházi jog általános határozományain kívül nem törvény, hanem csak egyes elvi jelentőségű kormányhatósági rendeletek alapján kifejtett gyakorlat szabályozza.

Ilyenek pl. a fennálló kir. helytartó tanácsnak 1777. évi május 11-én 2345. sz. a., 1796. április 19-én 7886. sz. a., 1803. november 29-én 25678. sz. a. kelt rendeletei, melyek szerint nemcsak a lelkész jogosult befolyani a vagyonkezelésbe, hanem annak (természeteszerűleg a számadások vizsgálata által gyakorolható) felügyelete a felettes egyházi hatóságot kétségtelenül megilletik, és ugyanezen elvet mondta ki 1875. évi április hó 20-án 8820. sz. alatt kelt rendeletével a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Mint hogy tehát a kalocsai érsek a zombori róm. kath. hitközség vagyonkezelésének megvizsgálására jogosult, a hitközséget képviselő egyházközség az évi számadások felterjesztésére utasító volt.

A misealapítványok kezeléséről az egyházközség önként lemondván, ezen irányban intézkedésnek szüksége fenn nem forgott, az egyéb egyházi pénzek után szedett kamatok tekintetében határozott panasz nem tetetvén, határozathozatalnak ez irányban is szüksége nem forgott fenn.

Mint hogy pedig az ezen határozatban foglalt intézkedés végrehajtása által a zombori róm. kath. egyházközség a panaszolt miniszteri rendeleteknek eleget tesz, a zombori róm. kath. hitközség vagyonát pedig külön hitközségi képviselőtestület hiányában az egyházközség százasos gyakorlat alapján kezelte, jelen határozat jogerőre emelkedése esetén az 1877. évi május 13-án foganatosított zárlat feloldása már ezáltal is kijelentendő volt.

Miről a kalocsai érsek ur Öminenciája, valamint a zombori róm. kath. egyházközség végzésleg oly

hozzáadással értesítettnek, hogy ezen határozat ellen az 1886. évi XXI. t. c. 75. §-a értelmében annak vételétől számított 15 nap alatt a városi közigazgatási bizottsághoz felebbezni jogosultak.

Ezen határozat fölött élénk disputa fejtett ki, melyben résztvettek Ast Nándor, Széchenyi József, Fejér Gyula és Barthal József ur ismételtén. A vita vége az lett, hogy a polgármester elnöklete alatt Ast Nándor, Barthal József, dr. Margalits Ede és Molnár István urakból álló bizottság küldetett ki, hogy a tanács határozatát a közig. bizottsághoz 15 napon belül megfelebbezze. A vita nem szűkölködött éles, sőt pikáns és elkeseredett kitérésekben sem, élénk bizonyosságot tevén arról, hogy amint a történelemben a hitviták és vallásharcok mérgéről olvasunk, az ezen tárgy fölötti disputában ma is visszatér.

4. Kiküldött bizottság jelentése, a kalocsai főszentszéknek az iskolaialap és a kisdédóvoda-alap kezelése tárgyában, m. évi 161. számú leiratára teendő intézkedés iránt. Ezen bizottság Ast Nándor elnöklete alatt, Barthal József indítványára a következő átiratot javasolta. „Megléptéssel vettük a főtisztelendő Főegyházmegyei Szentszéknek mult évi június 7-én 161. sz. a. kelt átiratát, a melyben az alluított egyházközségnek mult év elején hozott néhány határozata, noha az ellen senki törvényes időben felebbezéssel sem élt, és az általuk utasított zombori iskolaszék is azokban egyhangulag megnyugodott, megváltoztatni, illetőleg részben megsemmisíteni szándékoltattak

Mi ugyan sajnálattal láttuk, hogy eltekintve az alaki sérelmekről a főtisztelendő Főszentszék oly kérdésekben vindikált magának beavatkozást és felsőbbégi jogot, a mely azt törvényeink szerint meg nem illetik; és hogy a további félreértések megszüntetése, mult évi december hó 4-én 38. sz. alatt dr. Haynald Lajos bibornok-érsek ur Öminenciájához egy minden részletekre kiterjedő felvilágosító előterjesztést (és nem felebbezést) intéztünk, bizton remélve, hogy bölcsességének sikertelend, ezen reánk nézve igen kellemetlen meglepetést eloszlát.

Midőn azonban Öminenciája a mult évi december 23-án 3160. sz. alatt kelt átirata szerint a mi indokolt előterjesztésünket figyelembe venni és kérelmünket teljesíteni nem méltóztatott, kénytelenitve vagyunk elévülhetetlen jogaink és azon felelősség teljes tudatában, mellyel jogutódainknak is tartozunk, a főtisztelendő Főegyházmegyei Szentszéknek válaszolva, a bevezetésben idézett becses átiratára teljes tisztelettel a következőket kijelenteni, hogy:

A szab. kir. Zombor városi törvényhatósági bizottságának róm. kath. vallású tagjai, akik az 1749-ik évi február 17-én kelt szabadalom-levélnek szerint a nem róm. katolikusok kizárásával képeztük a zombori egynevezett egyházközséget, mindenkör készek vagyunk a főtisztelendő Főszentszékkel plébániánkat és a kizárólag a város közjóvedelméből fentartott népiskoláink ügyében is érintkezni, de mint az 1886-ik évi XXI. törvényeink alapján álló törvényhatósági testület kifolyása, nem ismerhetjük el azt: hogy a főtisztelendő Főszentszék, mint egyházbizottság jogosítva és illetékes lenne a mi törvényes szabályaink szerint hozott határozatainkat megváltoztatni vagy megsemmisíthetni.

Igen súlyosak és terhesek azon áldozatok, a melyeket Zombor sz. kir. városi törvényhatósága (a melynek 7/10-ad része képezi az egyházközséget) a népnevelés és különösen a népiskolák fejlesztésére az által hozott, hogy városi jóvedelmek igen nagy részét, vagyis a folyó évre 44,545 frt 65 krt fordítunk népnevelés és kulturális célokra; mi annak idején az 1868. évi 38. t. c. 25. §-a alapján kimondottak azt, hogy az eddig városi elemi iskoláink felekezeti jellegűek legyenek; igen sajnálnók, ha arra kényteleniténnek beuntunk, hogy a most idézett törvény 26. §-át keljen igénybe vennünk.

Hosszas disputa után Fejér Gyulának dr. Margalits Ede által támogatott indítványára, melyhez a szövöző Barthal József ur is hozzájárult, az utolsó bekezdés kivételével, mely a szentszék, ha nem enged, a kath. iskolák elközösítésével fenyegeti, a felirat nagy szótöbbséggel elfogadtatott.

5. A három évre újból megalakítandó iskolaszék tagjainak választása. Barthal József ur indítványára a régi iskolaszék újból szótöbbséggel megválasztatik, csak önmaga helyett ajánlotta Buday József nyug. adó-felügyelő urat. Eszerint az új iskolaszék tagjai: Blumenthal János, Buday József, dr. Csihás Benő, Falcione Lőrinc, Husvéth István, dr. Margalits Ede, Mihályi János, Molnár István, Pekánovits András, Schaffner József, Szilágyi Ferenc, Tárcazy Mór, Thum Vince, dr. Vadas Kálmán, Valter Nándor, Városhy Tivadár, Zsuffa Vince, Zsulyeivits Ernő.

6. Főtisztelendő apát-plébános válasza, az ügyész, jegyző és pénztárnok fizetése tárgyában. Levétetik napirendről az alapítványkezelési vitának eldőlteig.

7. Zombor városi rendőrfőkapitányának megkeresése, a kisdédóvoda fészerezés helytelen tetőzése folytán, a kérdéses falrészek bádógtetővel leendő ellátása iránt; ugyanezen ügyre vonatkozó költségvetés és Eibach István 35 frt 30 kros számlája. 35 frt 30 kr utalványoztatik.

8. A zombori róm. kath. iskolaszéknek 1890. évi költségelőirányzata. Elfogadtatik.

9. A kalocsai főszentszéknek leirata az 1888. évi iskolaialap számadásainak fellépvizsgálása tárgyában. A helybenhagyás a szokásos óvásokkal tudomásul szolgál.

10. Bács-Bodrogh megyei kir. tanfelügyelőségnek megkeresése az iskolai alap állaga és annak egy évi kamatainak hováfordítása tárgyában. A szükséges adatok kiszolgáltattak.

CSÁSZÁR-HULLÁS.

A „Bieska“ saját külön tudósítójától.

Rio di Janeiro, november hó.

Bizonyosan van arról tudomása a t. szerkesztő urnak, hogy egyszer nálunk is volt forradalom. Várestől eszterdeig mennyi sok ezer ember ögyelgett „Marsétól Szolnokig, Isaszegtől Váéig“. Azt állítják, hogy német katonák meg honvédek egymásra is lövöldöztek akkor, de ez talán csak ráfogás. Sok buza-vona után Világosnál lett vége a dolognak, amit meg bizonyára azért neveznek Világosnak, amiért hogy ott sötétült ránk teljesen.

De még azután is tartott a jövés-menés, kérvényezés, deputációzás. Csak Aradról is milyen szép küldöttség ment a magyarok Istenéhez — tizenhárom tagból álló. — Szanaszét az országban még soká tartott a durrogatás, mikor egy-egy makacs polgárt némitottak el, aki teljességgel nem akarta bevenni az . . . apostoli hitformát.

No hát otthon minálunk ugy volt. Bezzeg itt, Janeyóban egész csendben ment végbe a forradalom, még a tyukszemére se hágtak rá senkinek. Pipogya nép lakik itt, nem is lehet elhinni, hogy ezeknek az őseiről énekelte a költő ama sorokat:

„Fuertes cual acero entre amas
Y cual cera entre las damas.“
(Fegyverek közt vaskemények
És viaszpuhák a nők közt.)

Mert hogyan is történt az egész dolog? Deodoro La Fonseca tábornok rosszat álmódott, s másnap oda plántálta magát Péter — Pedro — császár elé és meginterpellálta. Olyan hangon, melyben volt valami néme az impertinentiával párosult modesztjának, azt kérdezte tőle: Van-e szándéka lemondani a császárságról s ha van, miért nincs? A jólelkű, szelíd fejedelem erre azt válaszolta, hogy kedves Fonseca barátom, várjon, míg megkérdezem a feleségemet, mert egymás tudta nélkül mi nem szoktunk ilyesmit cselekedni. A katonaság ez alatt nyugodtan állott a „la plaza mayor“-on (főpiac). Teréz mama (a császárné) nem valami kedvesen fogadta a hírt, ugy nézett ki, mint az a macska, amelyik ecetet ivott, de mikor férje megnyugtató, hogy a császár konvenciót ezután is huzni fogják: szives készséggel beleegyezett, még meg is kínálta Fonsecat egy pohár silleryel. Honores samt siout flores (a méltóság hulló virág), vigasztalá magát Péter ur.

Kinn a palota előtt barom sok nép volt, de még csak egy jóra való kaját sem lehetett hallani. Este a színházban sem volt semmi tüntetés, ahol éppen „az állhatatos fejedelmet“ — El principe constante — játszták.

Kollegám, a „New-York-Herald“ tudósítója, azt mondá, hogy ez az egész moecskos dolog az északamerikai egyesült államokból indult ki. A Yankék ki nem állhatják a koronákat, ez az egy utjukban volt, hát felrugták. Ismeretes az eszme, hogy az egész Amerikát egyesíteni akarják. Abból lesz barom nagy ország, az államoknak ilyen egyesülésénél pedig egy császárnak semmi helye. Péter császár azért megéllhet, fizetést ezután is kap, magán vagyona is meglehetően, mert eddigi uralkodása alatt csak azt a nagy vagyont pocékolta el, amit „bizalom“-nak neveznek. Eleinte kissé zokon vette a sort, a paradés kocsis hallotta, amint az istállóban többször fel-felsóhajtott: „La vida es sueno“ (Az élet álom), de másnap már a Rua do auvidor-on — amely Riónak a „váci utcá“-ja — egy kávéházban mulatott, olyan jól esett neki, hogy lerughatott minden etikettet. Azt a nótát dalolta hogy:

Kezembe' van már az uti levelem,
Nem császár már Zsanejróba' a nevem.
Sok viz lefoly még addig a Sióban,
Míg engemet lát valaki Rióban.

Egyébiránt vén ember is már Péter ur, beteges is, a tüdije vékony, ugy sem sok kalendáriomot fog már elkoptatni. Mondtam neki, hogy a Teleskán nagyon egészséges levegő van, jöjjön Pacsérára, ott még a gazemberek is botrányosan egészségesek.

Hamarosan a miniszterium is megalakult, ami figyelmet megragadta, az, hogy három újságíró miniszter van. Nevezetesen Quintino Bocequva külügy, Ruy Barborá pénzügy- és Aristide Lobo belügyminiszter. Szerkesztő ur, nem jó lenne nekünk Rióba telepedni? Hátha ott még belőlünk is lehetne valami?

Egyébiránt itt most van a kávéaratás, mely szeptembertől decemberig tart. Az Illanosokon (mezőség) száz meg száz fehér cseléd — akik azonban egészen fekete — foglalkoznak a kávészedéssel. Mert a kávé embermagasságnyi bokrokon terem, egyen-egyen 1—2 fontnyi bogó van, mely mikor megéri, vörös, tehát ezeket szedegetik a leányok. Csinos nem igen akad köztük, amennyiben nemcsak a szemük fekete, hanem a talpuk is. Cseng a nótájuk a verőfényes mezőkön, hogy hát szarogya:

San Juan y la Magdalena
Fueros a coger café.
Encontraron la mata seca
Y se pusieron a . . . comer.

(Szent János és Magdolna kávé mentek szedni szarazon találták a bokrot, neki fogtak hát enni.)

A New-York-Herald levelezőjelevel megintervifoltuk a kormányfőt, Deodoro da Fonsecat, aki a Rua auvidor végén egyszerű házban lakik. Különféle mondasok vannak kapujára s házára leve. Igy mindjárt a szemöldök-fánál ez az irás olvasható: „Esta caso es a la disposicion de Usted (Ez a ház az Ur szolgálatjára áll), ami Fonseca vallásosságát bizonyítja, habár a Pedro császár megkoronáztatása meg az ellenkezőt bizonyítja. Egy szép leánya is van a miniszterelnöknek, aki már nem fekete bőrű. A becsületes neve Donna Alma Palma Bielma Calamajka. Megkínált bennünket elotlascal-pal, ami kukoricaisztból készült pogácsa és nagyon jó . . . annak, aki szereti. Kollegám kurizálására azt mondá Donna Palma stb. kisasszony, hogy „nagyon meleg lesz már ma“, melyből fel-fedezhettük, hogy milyen szellemes társalkodó lehet a kecses, Donna Alma stb. kisasszony. Fordítani akarván a dologon én azt kérdeztem tőle, hogy olvasta-e már a Zola legújabb regényét? Nem. Hát a Bajza Lenkéét? Azt sem. O egyszerűen van nevelve, irodalmi működése nem terjed túl a befőttes tüvegek feliratain. Oh nagysád — vágom oda neki — ezzel Európában nem lehetne megélni. Nálunk 15—16 éves kisasszonyoknak már memoárjaik vannak, hanem az is igaz, hogy az egész déli félgömbön nincs annyi válópör, mint a mi országunkban.

Éppen most jelentik Deodoronak, hogy a hajó a kikötőben felszedte horgonyait. A katonabanda a „Matrózok a fedélzetre“ című operettből játszik. II. Péter bácsi indul Európába.

Faiter monsieur un bon voyage!

Kajabusz.

N a p t á r.
December.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
10 Kedd	Juditha	Judith	28 U. István
11 Szer.	Damasus	Damas.	29 Param.
12 Csüt.	Maxentius	Ottília	30 Andr. ap.
13 Pént.	Luca	Luca	10 Decem.

Felelős szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS**
Helyettesítő:
Laptulajdonos és kiadó: **BITTERMANN NÁNDOR.**

HIRDETÉSEK.

2910. szám.
kig. 1889.

Árverési hirdetmény.

Csonopla község előjárása részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Csonopla község 14376¹¹⁸¹/₁₆₀₀ holdnyi határában az 1883. évi 20. t. c. 2. §-ában meghatározott 3471³⁴⁵/₁₆₀₀ holdnyi terület, levonása után fennmaradó 10905²⁹⁹/₁₆₀₀ holdnyi területen gyakorolható vadászati jog- és pedig külön a teleskai és külön a sáponyai területre nézve **folyó évi december hó 24-én délután 3 órakor** a község házában megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 1890. évi január hó 1-től 1895. évi július hó 31-ig terjedő időtartamra haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 200 frt illetve 80 frt, mely összegek 10%-a az árverés megkezdése előtt az árverezni szándékozók által bántépénzzel leteendő.

A részletes bérleti feltételek Csonopla község előjáróságánál megtudhatók.

Csonoplán, 1889. december hó 7-én.

Deák Andor, **Kopping Ferenc,**
jegyző. 4-1 bír.

2518. sz. Káty község előjáróságától.
1889.

Bérbeadási hirdetmény.

Káty község határában 7000 kat. holdnyi területen az 1883. évi XX. t. c. értelmében gyakorolható vadászati jog, az agarázás kizárásával, hat évre, 1890. évi január hó 1-től 1895. évi december hó 31-ig terjedő időtartamra **folyó évi december hó 15-én d. e. 9 órakor** Káty község tanácstermében tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek alulírott előjárásnál megtudhatók.

Kátyon, 1889. évi november hó 30-án.

Szaich Gyula, **Dobanovacska Száva,**
jegyző. 3-3 bír.

12,907. szám. Zenta város tanácsától.
kig. 1889.

Árverési hirdetmény.

Zenta város képviselőtestületének folyó évi november hó 30-án 333. szám alatt hozott határozata alapján ezennel közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező nagyvendéglő, a hozzátartozó depót-helyiséggel együtt, **folyó évi december hó 22-én délután 3 órakor** tartandó nyilvános árverésen 1890. évi január 1-től 1893. évi május 1-ig számított három év és négy hónapra bérbe adatik.

Kikiáltási ár évi 3500 frt.

Teljes hitelt érdemlő alakban kiállított és 350 frt bántépénzzel ellátott zárt ajánlatok folyó évi december 21-én délután 5 óráig a polgármesteri hivatalban elfogadhatók.

Az árverési feltételek Dudás Lajos városi jegyzőnél betekintethetők.

Zentán, 1889. december 2-án.

Boromisza János,
polgármester.

4850. szám.
kig. 1889.

Hirdetmény.

Ó-Becse község részéről közhírré tétetik, hogy a község tulajdonát képező vásári és piac helypénzszedési jog, kövezet tisztogatása és kivilágítás kiadására az árverés, illetőleg árlejtés **f. évi december hó 22-én d. e. 9 órakor** Ó-Becse község házában kiadati fog, melyre az árverezni, illetve árlejtetni szándékozók meghívottak.

Ó-Becsen, 1889. december 4-én.

Zavisits István, **Terék Károly,**
jegyző. h. bír.

5684. sz.
tkvi 1889.

Árverési hirdetmény.

A hódásghai kir. járásbíróóság mint telexkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Lukits Jelatsics Éva s társai végrehajthatóknak özv. Lukits szül. Palkovics Anna végrehajtást szenvedő elleni birtokközösség megszüntetése iránti végrehajtási ügyében a zombori m. kir. törvényszék, a (hódásghai kir. járásbíróóság) területén lévő, Bogyánban fekvő, a bogyáni 144. sz. tjkvben felelőben Luketin Vince, kisk. Luketin Lukács és kisk. Luketin Ruzsa, másik felelőben Lukits férj. Jelatsics Éva, Lukits Illés, Lukits Franciska, kisk. Lukics Mária és Antal nevén álló s egészben elárverezendő (42-43.) r. sz. 20. ö. i. sz. házra, özv. Luketin szül. Markovics Manda javára Luketin Vince, kisk. Luketin Lukács és Ruzsa jutalékára bekebelezett haszonélvezeti jog sérelme nélkül 400 frt kikiáltási árrban, egy a bácsujfalun fekvő a bácsujfalui 250 sz. tjkvben A. I. a. foglalt 315. hr. 242. ö. i. sz. ház és 60 □ öl beltelekre 400 frt ezennel külön-külön megállapított kikiáltási árrban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. évi február hó 8-ik napján délutáni 10 órakor illetve délutáni 3 órakor Bogyán illetve Bácsujfalun község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladati fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 40 frt és 40 frt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri redeclet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bántépénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Hódásghon, 1889. évi október hó 15-én.

A hódásghai kir. járásbíróóság mint telexkönyvi hatóság.

6558. szám.

Pályázat.

Bács-Bodrogh megye ó-becsei járásához tartozó Petrovosszello községben megüresedett adójegyzői állásra pályázatot nyitok s felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy törvény szerint felszerelt és a szerb nyelv bírást igazoló kérvényeiket **folyó évi december hó 20-ig** hozzám benyujtsák.

Ezen jegyzői állással 500 frt évi fizetés és 9 kerületi láncc föld adómentes haszonélvezete van egybekötve.

Ó-Becsen, 1889. december hó 2-án.

Gombos Béla,
főszolgabíró.

3-2

PÁLYÁZAT.

Alírott előjáróság egy, a jegyzői tendőkben jártas egyént 2-3 hónapra, havi 25 forint fizetés mellett felfogad. Pályázók **f. évi december hó 15-ig** alírott előjárásnál nyujtsák be folyamodványukat.

Alsó-Kovil, 1889. évi november hó 29-én.

Baszara Vazul, **Kovácsévics Emil,**
bíró. 3-3 jegyző.

Pályázat.

A garai róm. kath. népiskolánál lemondás folytán az I. és II. vegyes dalmátajku tanítói állomás megürültén, arra **december 20-ig** pályázat hirdettetik.

Javadalmak: 400 frt fizetés és 50 frt lakpénz. Kellékek: tanítói oklevél, a dalmát és magyar nyelvben való jártasság.

Az állomás 1890. január 1-én elfoglalandó. Férfit és nótánitót pályázhat.

Férfiaknál az orgonálásbani jártasság előny, és ha ilyen választatik, köteles a kántort helyettesíteni betegség esetében. Ha nő választatik meg, köteles külön díj nélkül a leányokat, német és dalmát ajkukat kézi munkában oktatni.

A szabályszerű bélyeggel ellátott folyamodványok és okmányok főt. Láng Márton esperes urhoz Csataaljára, Bácsmegeye küldendők.

Kelt Garán, 1889. november 21.

Ribovicz András,

iskolaszéki elnök.

3-3

87. szám.

kig. 1889.

Árlejtési hirdetmény.

A gombos-vaizskai ármentesítő és vizsabayozási társulat igazgatósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a vaizska-karavukovai és karavukova-bogojevai határnál, a társulati főcsatornára építendő két zsilip tervszerű kiépítésének biztosítása céljából Bogojeván, a község háza tanácstermében **folyó évi december hó 15-én délelőtt 9 órakor** írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

A zsilip tervek és költségvetések, mai naptól kezdve alulírott bármikor megtekinthetők.

Vállalkozni szándékozók kötelesek az 1043 frt kikiáltási ár 5%-át az árlejtés megkezdése előtt óvadékkul letenni.

Kelt Bogojeván, 1889. évi november hó 28-án.

Berecz Károly,

alelnök, igazgató.

3-3

13867. sz.
tkvi 1889.

Árverési hirdetmény.

A szabadkai e. f. kir. törvényszék mint telexkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a szabadkai kir. törvényszék területéhez tartozó, a bajmoki 681. sz. tjkvben A. I. 742. hrsz. a. foglalt ház és beltelekből Schäffer Györgyné szül. Hajduska Pepit illető fele rész jutalékára nézve a végrehajtási árverés elrendeltétven, ezen ingatlan a m. kir. államkincstár végrehajthatóknak Schäffer Györgyné szül. Hajduska Pepi ismeretlen örökösei végrehajtást szenvedők elleni 82 frt 93 kr. tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében 500 frt tőke megállapított kikiáltási árrban **1890. évi január hó 31. napján d. e. 10 órakor** Bajmokok község házában a fentebb kített kikiáltási ár 10%-ának bántépénzzel fejében leendő lefektetése után nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is eladati fog.

Szabadkán a kir. törvényszék telexkönyvi osztályánál 1889. évi október hó 22-én.

Graff,

kir. törvényszéki bír.

A legjobb minőségű fehér, schiller- és vörös borok, a decsi és szegszárdi hegy-ségből olesó árak mellett kaphatók ifj. Zencz Jakabnál Prigl.-Szt.-Ivánon.

Díszművek. - Társas játékok. - Emlékkönyvek. - Képes könyvek.

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok.

Ajantom a nagyérdemű közönség szives figyelmébe dúsan felszerelt

könyv-, zenemű-, papír-, író- és díszműárú-kereskedésemet,

melyben: díszművek, imakönyvek, ifjusági iratok, képes könyvek, emlékkönyvek (Poesie), albumok a legdiszesebb kiállításban, luxus levélpapírok a legfinomabb kivitelben, igen díszes dobozokban. Legcsinosabb kivitelű fémárúk, u. m.: íróasztal-felszerelés, egyes ténatartók, tollállványok, levélnéhezékek, karácsonyfa-díszek stb. Iró-mappák, szivar-, pénz- és levéltárcák, legfinomabb kiállításban, valamint általánosan kedvelt társas játékok, nagy készletben állanak a t. c. közönség választására.

Előfizetéseket elfogadok minden, bárhol és bárki által hirdett napi- és hetilapokra, valamint minden bel- és külföldi folyóiratokra, az eredeti árak mellett, hoztaldíj nélkül.

Zombor, 1889. december hó.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

KOLLÁR JÓZSEF,

könyvkereskedő,

főutca, Szemző Gyula ur házában, a Citanica mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek, kívánatra kimerítő könyv- és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ifjusági iratok. - Albumok. - Imakönyvek. - Iskolatáskák.

Elő...
Egész...
Fél év...
Negyed...
A lap...
küldem...
nek, any...
donos

Egyes szám

A nép

neveléstudom...
elő". Mily...
— a nagy...
szólamnak...
zében a leh...
legnagyobb...
összes isko...
Ha egy lant...
gett, hogy...
hanem Fal...
nem szükség...
zón, nagyok...
gében is, a...
a bőven meri...
mondott igaz...
"Az isk...
dott." Hogy...
nek életbelé...
kimondásával...
az 1868-iki...
nyolcvan tanu...
14,700-ra nót...
szág akkori...
folyása, a k...
természetes...
előhaladásán...
látta óriási...
megfeszítésé...
vívni, jó irá...
ken át, az id...
lasztott, de...
továbbfejlőd...
tetlen követ...
elmje mellet...
kívánalmái...
mos fejlődés...
ügyét, mint...
schol. És...
Trefort korm...
ban 14,700 né...
van tanuló sz...
lett volna sz...
leginkább ép...
annak, hogy...
munkáját is...
évi jelentései...
száma szapor...
hogy "a népi...
még távol áll...
neveléstudom...
elő". Az isko...
inkábbani meg...
adata. Mert...
tatásügyi min...
még mindig...
még mindig...
lába, ami 2.377...
gyon kedvező...
szomorú közgaz...
árdokat elnyel...
és igazságszolg...
felekezetek sz...
rakodása is, ha...
denesetre lass...
bani fejlődés...
elért magaslat...
a közoktatás...
növekedése, ha...
mindinkábbani...
vésünket.

A népiskolák...
nevelés folyton...
vánul. De kérd...
kolák belső...
désének mozza...
oktatás-nevel...
keztetni lehet...
csupán csak a k...